

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

IZVJEŠTAJ
O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE
INDUSTRIJSKE POLITIKE CRNE GORE DO 2020. GODINE,
ZA 2016. GODINU

Podgorica, mart 2017. godine

UVOD

Ministarstvo ekonomije je, u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2016. godinu, u saradnji sa resornim institucijama na bazi višegodišnjeg Akcionog plana za implementaciju Industrijske politike za period 2016-2020, pripremilo **Akcioni plan za 2016. godinu**, koji je usvojen na sjednici Vlade od 30.06.2016. godine.

Akcioni plan za 2016. godinu je u funkciji realizacije višegodišnjeg Akcionog plana Industrijske politike Crne Gore do 2020. godine, i u njemu su definisani sljedeći strateški ciljevi:

1. **Konkurentnost industrije:** Bolje poslovno okruženje i uslovi za industrijsku konkurentnost i održivost, uključujući turizam i druge sektore sa visokom dodatnom vrijednošću;
2. **Investicije i finansije za modernizaciju industrije:** Unaprijeđen investicioni okvir za modernizaciju industrije kroz bolji pristup, raspoloživost i dostupnost finansijama;
3. **Inovacije i preduzetništvo:** Promocija preduzetništva i preduzetničke kulture za inovacije i stabilan ekonomski rast, povećanje produktivnost i zaposlenosti i
4. **Pristup tržištu:** Pojednostavljenje procedura za trgovinu i poslovni pristup domaćem i međunarodnim tržištima.

Nakon definisanja aktivnosti i institucija u čijoj nadležnosti je realizacija istih, prikupljene su informacije od strane relevantnih institucija javnog, privatnog sektora i međunarodnih organizacija. Dodatno, definisani su očekivani rezultati, izvori verifikacije, iznosi potrebnih finansijskih sredstava za njihovu realizaciju kao i izvor sredstava.

Imajući u vidu kompleksnost implementacije politike, efikasna koordinacija na implementaciji svih utvrđenih aktivnosti od ključnog je značaja za ostvarivanje očekivanih rezultata utvrđenih politikom.

U vezi sa tim, Ministarstvo ekonomije je shodno Zaključku Vlade Crne Gore br. 08-1808 od 7. jula 2016. godine formiralo **Koordinaciono tijelo za implementaciju Industrijske politike Crne Gore do 2020. godine**. U cilju obezbjeđivanja odgovarajućeg vođstva u radu tijela i njihovog odlučivanja, kao i potrebnog nivoa saradnje relevantnih institucija sa privatnim sektorom, Koordinaciono tijelo čine predstavnici Kabineta predsjednika Vlade, potpredsjednika Vlade, relevantnih ministarstava i predstavnici udruženja privatnog sektora. Dodatno, preporukama EK iz Izvještaja o napretku u Crnoj Gori u 2016.g., navodi se da je naročito potrebno da Crna Gora u predstojećoj godini počne da implementira industrijsku politiku u bliskoj saradnji sa industrijom i drugim relevantnim subjektima, pa će u tom pogledu ostvarenju zadatih ciljeva dodatno doprinijeti adekvatna struktura Koordinacionog tijela sa uključenjem predstavnika privatnog sektora/privrede.

REALIZACIJA AKCIONOG PLANA ZA 2016. GODINU

Akcionim planom za realizaciju Industrijske politike Crne Gore za 2016. godinu bilo je predviđeno **268.532.425,87€** za realizaciju razvojnih programa, projekata i aktivnosti i to:

IZVOR FINANSIRANJA	IZNOS
Nacionalni budžet	16.719.925,87€
Javni sektor	130.766.000,00€
IPA	4.693.000,00€
Donatorski programi	168.500,00€
Privatni sektor	116.185.000,00€
UKUPNO	268.532.425,87€¹

¹ Za realizaciju aktivnosti 3.2.3.2. diversifikacija turističke ponude na sjeveru Crne Gore budžetom je opredijeljen iznos od 6.793.500€, koji je rebalansom budžeta iz decembra 2016. smanjen na 5.663.500€, što je za posljedicu imalo smanjenje ukupno planiranih ulaganja.

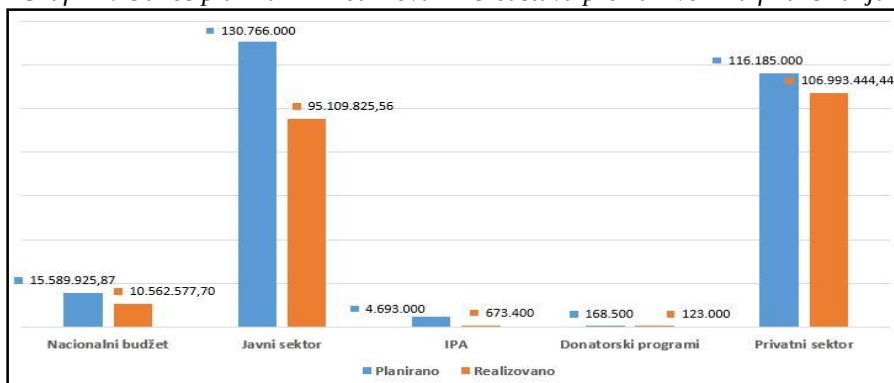
Od ukupnog iznosa sredstava za realizaciju aktivnosti u 2016.godini najveći dio je bio opredijeljen iz sredstava javnog sektora u iznosu od 130.766.000€ ili 48,7%, zatim iz privatnog sektora u iznosu od 116.185.000€ ili 43,3%, dok je Budžetom bilo opredijeljeno 16.719.925,87€ ili 6,2% ukupnog iznosa sredstava za sprovođenje Akcionog plana.

➤ Analiza strukture izvora finansiranja i realizacije

Prema raspoloživim podacima ukupno realizovana ulaganja u u funkciji sprovođenja Akcionog plana za 2016.g. iznose **213.462.247,7€**, što u odnosu na planirana ulaganja predstavlja **79,5% realizacije Akcionog plana**.

U nastavku je dat prikaz planiranih iznosa prema izvorima finansiranja u poređenju sa realizovanim sredstvima iz istih izvora.

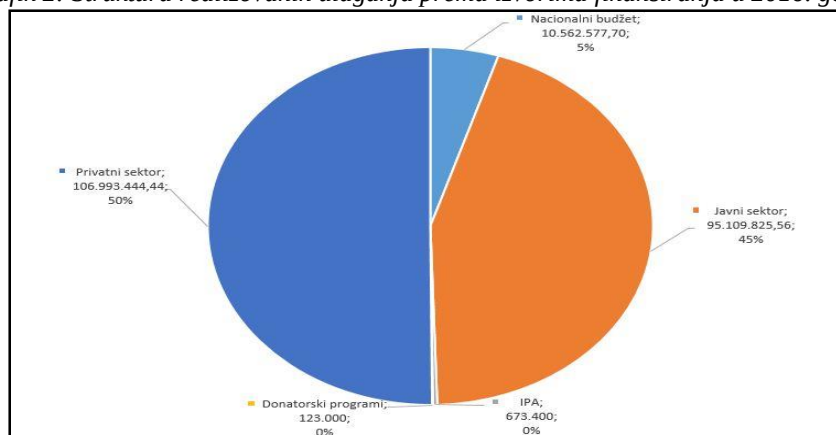
Grafik 1: Odnos planiranih i realizovanih sredstava prema izvorima finansiranja

Kao što je predstavljeno, na bazi odnosa planiranih i realizovanih ulaganja, kada su u pitanju sredstva nacionalnog budžeta, iznos realizovanih sredstava u odnosu na plan je 67,75%, javnog sektora 72,73%, privatnog sektora 92,09% i donatorskih programa 73%, dok procenat realizacije iz Instrumenta pretpristupne pomoći iznosi 14,35% u odnosu na planirana sredstva.

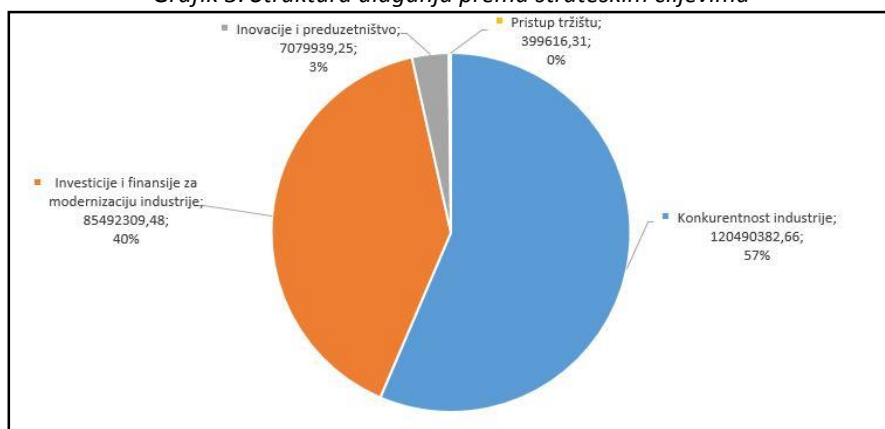
U cilju implementacije politike industrijskog razvoja u toku 2016.g, **u okviru 21 mjere realizovano je 50 aktivnosti, ukupne vrijednosti 213.462.247,7€**. Posmatrano po strukturi izvora finansiranja, sredstva privatnih investitora učestvuju sa oko 50% u ukupnoj realizaciji, uz opredjeljujući uticaj investicija u energetski sektor u iznosu od 103.510.364€, dok sredstva javnog sektora učestvuju sa 45% u strukturi realizacije ukupnih ulaganja i u najvećoj mjeri se odnose se na finansiranje od strane IRFCG u iznosu od 81.599.335,48€. Za realizaciju aktivnosti iz Akcionog plana za 2016.g. oko 5% sredstava je realizovano kroz nacionalni budžet, dok je značajno manje učešće iz IPA sredstava i donatorskih programa, čije je procentualno učešće u ukupno realizovanim ulaganjima ispod 1%.

Grafik 2: Struktura realizovanih ulaganja prema izvorima finansiranja u 2016. godini

Posmatrajući strukturu realizacije prema strateškim ciljevima koji su definisani u okviru politike, **najviše sredstava uloženo je za realizaciju aktivnosti u okviru prvog strateškog cilja Konkurentnost industrije 57% (uz dominantno ulaganje u energetskom sektoru), zatim za aktivnosti koje se odnose na Investicije i finansije za modernizaciju industrije odnosno strateški cilj 2 je uloženo 40% (dominiraju aktivnosti IRFCG),** dok je nešto manje sredstava uloženo u realizaciju aktivnosti koje su definisane u okviru strateškog cilja 3 **Inovacije i preduzetništvo** i to **3%** odnosno ispod **1%** u slučaju strateškog cilja 4 **Pristup tržištu**.

Grafik 3: Struktura ulaganja prema strateškim ciljevima

Strateški cilj 1 – KONKURENTNOST INDUSTRIJE

PC 1.1. Unaprjeđenje fizičkog kapitala - energetika, ICT, sirovine i tehnologija za konkurentna preduzeća

Na planu ostvarenja prvog podcilja u pogledu **efikasne valorizacije energetskih potencijala** u smislu revitalizacije postojećih i izgradnje nove energetskih infrastrukturnih kapaciteta, u toku 2016.god. rađeno je na revitalizaciji jedne male hidroelektrane i u pogon je puštena jedna nova mala hidroelektrana. U pogledu izgradnje vjetroelektrana, investicija je realizovana u iznosu od 93.7% i izgrađeno je 26 jedinica vjetroelektrana na Krnovu a takođe su izvođeni radovi i na lokalitetu Možura kod Ulcinja. Ostvarenjem cilja u punom kapacitetu obezbijediće se povećanje ukupne proizvodnje električne energije, veći udio obnovljivih izvora energije, smanjenje

energetske zavisnosti Crne Gore a sve zajedno u funkciji stabilnog, sigurnog i povoljnog snabdijevanja energijom u cilju uravnoteženja isporuke sa zahtjevima privrednih društava i ispunjenjem međunarodnih tehničkih standarda.

U pogledu *doprinosa ICT razvoju konkurentne industrije*, odnosno broadband pristupa internetu, bilježi se porast broja privrednih društava koja su koristila pristup internetu po osnovu svih raspoloživih brzina, gdje je 99,1% istih, na kraju 2016.g., imalo pristup internetu. Takođe je unaprijeđena dostupnost i sadržaj portala e-Uprava.me, gdje se bilježi 195 uspostavljenih elektronskih usluga, što predstavlja povećanje od 50%.

Kada je u pitanju *valorizacija upotrebe raspoloživih sirovina u prioritetnim sektorima kroz više faze prerade u cilju snabdijevanja tržišta visoko kvalitetnim proizvodima*, od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja kroz IPARD/Ipard like dodijeljeno je 33 granta privrednim društvima u proizvodnji/preradi hrane u cilju unaprjeđenja njihovog poslovanja, odnosno usklađivanja sa EU standardima i mogućnosti plasmana na EU tržištu. Dodatno, smanjena proizvodnja koncesionara tokom 2016.g. uslova je manji obim posjećene drvene sirovine u odnosu na projektovanu za oko 24%. Takođe, efekti realizacije ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina u rudarstvu pokazuju uravnoteženo ostvarenje proizvodnje, izuzev smanjenja proizvodnje AG kamena i rude crvenih i bijelih boksita usljed nepovoljne ekonomske situacije i smanjenih tržišnih zahtjeva.

Na planu uvođenja savremenih tehnologija u prioritetnim sektorima je započeta realizacija *Programa podrške za modernizaciju industrije*, u okviru kojeg je dodijeljena grant podrška Ministarstva ekonomije u iznosu od 9.500€ u kombinaciji sa kreditnim aranžmanom IRF (nabavka opreme u vrijednosti 47.500€), jednom privrednom društvu, u 2016.g. Dodatno, obezbijeđen je 1 nacionalni grant u iznosu od 15.000 € za oblast medicina/farmacije u okviru poziva za kofinansiranje naučno istraživačkih djelatnosti za projekte koji se odnose na razvoj novih tehnologija i inoviranje postojećih kroz program EUREKA i sl.

Takođe, u *sklopu UNIDO podrške*, urađene su *dvije studije sa ciljem bolje povezanosti naučno-istraživačkog sektora i industrije u oblasti unaprjeđenja inovativnosti i modernizacije proizvodnje* kao i *unaprjeđenja metalne industrije na bazi energetske efikasnosti i povećanja performansi u zaštiti životne sredine*. Kao rezultat prve Studije, kreirana je baza privrednih društava, institucija, akademija i laboratorija koje pružaju podršku prioritetnim sektorima industrije, dok druga Studija obuhvata izvještaje 8 privrednih društava uz preporuke sa pravcima uvođenja i unaprjeđenja opcija čistije proizvodnje i razvoj relevantnih programa.

PC 1.2. Razvoj ljudskog kapitala i vještina za industrijsku konkurentnost

Na polju *obrazovanja koje je, u narednom periodu, na svim nivoima, potrebno uskladiti sa potrebama tržišta rada*, u dijelu koji se odnosi na srednje stručno obrazovanje, u skladu sa planiranim aktivnosti iz IPA projekta, Ministarstvo prosvjete je pripremio 10 obrazovnih programa čija se primjena očekuje u školskoj 2017/2018, a iz sopstvenih sredstava, u prošloj godini je pripremljeno i usvojeno 5 obrazovnih programa. U pogledu standarda zanimanja (u oblastima energetike, telekomunikacija, prerađivačke industrije, prerade hrane i građevinarstva), kao osnove za kvalitetnije obrazovne programe, Savjet za kvalifikacije usvojio je 23 standarda zanimanja, što je za 15% više od planiranog. Na osnovu njih pripremljeno je deset standarda kvalifikacija u kojima su definisani ishodi učenja. Dodatno, pozitivni efekti bilježe se i u sferi

praktične nastave kod poslodavaca, gdje se realizuje praktična nastava za 66% obrazovnih programa (više u odnosu na 65% planiranih).

U dijelu koji se odnosi na visoko obrazovanje, u cilju modernizacije i promocije studijskih programa u skladu sa potrebama tržišta rada, u prošloj godini, na Univerzitetu Crne Gore sprovedena reforma i pripremljena nova struktura studijskih programa, usvojen je model 3+2+3, umjesto dosadašnjeg dominantnog modela 3+1+1+3. Reformisani programi su dostavljeni Savjetu za visoko obrazovanje na postupak akreditacije. Takođe, u okviru TEMPUS projekta, između ostalog, definisani ishodi učenja za sve studijske programe, na nivou predmeta.

Konkretno, u okviru *usklađivanja obrazovne ponude sa potrebama tržišta rada, kao i poboljšanje dostupnosti sticanja kvalifikacija različitim ciljnim grupama*, kroz Program podsticanja zapošljavanja u industriji i sektorima koji podržavaju industrijski razvoj (prerađivačka industrija, rudarstvo i građevinarstvo), dodijeljena su 4 kredita za samozapošljavanje u ukupnom iznosu od 45.000€, i to 3 u oblasti prerađivačke industrije i 1 u oblasti građevinarstva. Na taj način 9 lica je brisano sa evidencije nezaposlenih ZZZCG. Ujedno, kroz program obrazovanja i osposobljavanja za lica koja traže zaposlenje, a koji implementira ZZZCG, 158 lica su stekla stručne kvalifikacije za rad u turizmu i ugostiteljstvu, građevinarstvu i drugim sektorima koji podržavaju industrijski razvoj, dok je 65 lica steklo ključne vještine potrebne za obavljanje poslova u okviru zanimanja, čime je povećana mogućnost njihovog zapošljavanja. Dodatno, posredstvom PKCG koja participira u razvoju sistema obrazovanja za potrebe privrede, u toku 2016. godine su organizovane 42 edukativne aktivnosti (seminari, obuke, okrugli stolovi, konferencije i prezentacije) na kojima je učestvovalo 1.633 polaznika. MBA je, u cilju definisanja kadrova potrebnih privredi, organizovala 2 susreta privrednika i obrazovnih institucija.

PC 1.3. Unaprjeđenje poslovnog ambijenta

Na planu *unaprjeđenja regulatornog okvira* kroz realizaciju preporuka iz Akcionog plana "giljotine propisa", tokom 2016.g. realizovane su 4 od 57 preporuka, dok se odustalo od realizacije 16 preporuka. U dijelu aktivnosti usmjerenih na *poboljšanje poslovnog ambijenta u pojedinim segmentima Doing business izvještaja* (registracija privrednih društava, izdavanje građevinskih dozvola, registracija nepokretnosti) ostvareni efekti nijesu na nivou planiranih. Sprovedene reforme u oblasti uvođenja elektronskog poslovanja u proces izdavanja građevinske dozvole rezultirale su određenim poboljšanjem pozicije sa 99 na 93.pozicije, dok je evidentiran neznatan pad u indikatorima "registracije privrednih društava" i "registracije nepokretnosti" usljed nesprovođenja planiranih aktivnosti elektronske registracije privrednih društava odnosno nerealizacije aktivnosti u vezi sa softverskim povezivanjem notara i katastra.

U dijelu koji se tiče *razvoja poslovne infrastrukture u skladu sa potrebama preduzeća*, kada je u pitanju implementacija Uredbe o biznis zonama, pripremljeno je 7 predinvesticionih studija za 7 biznis zona u okviru 7 lokalnih samouprava na osnovu kojih se investitorima može ponuditi program ulaganja. Pripremljeni su modeli uspostavljanja i upravljanja biznis zonama od strateškog značaja i u dogovoru sa Glavnim gradom vođene su aktivnosti na proglašenju 2 lokaliteta biznis zonama od strateškog značaja.

Kada je u pitanju *NTP Tehnopolis*, uspostavljen je impulsno-preduzetnički centar "Tehnopolis" u Nikšiću, opremljen je osnovnom opremom i u njemu je smješteno 14 privrednih društava-stanara. Tehnopolis pruža nekoliko nivoa podrške za stanare i klijente i to, infrastrukturne, savjetodavne, trening i inkubacione i u toku 2016.g. odrađeno je 30 treninga sa preko 950 učesnika. *Konsultantske usluge poslovnog savjetovanja pružene od strane biznis centara* su povećale mogućnosti za osnivanje privrednih društava i dobijanje kredita, odnosno doprinijele jačanju

kapaciteta u domenu upravljanja finansijama, marketingu i sl. **Biznis inkubatori** su pružili prostor za 42 stanara (u 2016. g. 7 novih stanara) uz dodatne usluge informacija, konsaltinga, takmičenja i izrade biznis planova, obuka, servisa za podršku inovacijama čime se doprinijelo lakšem razvoju privrednih društava-stanara i unaprjeđenju njihovog poslovanja.

Ostvareni efekti:

- Djelimično izvršena revitalizacija energetske kapaciteta uz skoro u potpunosti realizovanu investiciju vjetroelektrane;
- Porast broja privrednih društava u korišćenju ICT tehnologija uz unaprjeđenje dostupnosti i sadržaja portala e-Uprava u pružanju elektronskih usluga za potrebe biznisa;
- Kontinuirane aktivnosti podsticanja ulaganja kroz grantove u oblasti prehrambene industrije (dodijeljena 33 granta u 2016.g.) kao i putem podsticajnih grantova za uvođenje modernih tehnologija u industrijskom sektoru i nacionalnog kofinansiranja u funkciji razvoja projekata u oblasti novih tehnologija i inovacija;
- Povećana je mogućnost unaprjeđenja inovativnosti i modernizacije prioritetnih sektora industrije kroz saradnju sa naukom i konsultantskim tržištem, kao i uvođenje i unaprjeđenje opcija čistije proizvodnje;
- U cilju usklađivanja tržišta rada i obrazovanja, za srednje stručno obrazovanje, urađeno 15 novih obrazovnih programa, unaprijeđen kvalitet postojećih obrazovnih programa kroz usvajanje novih standarda zanimanja i nastavljena dobra praksa kroz nastavu kod poslodavaca;
- Za visoko obrazovanje, na Univerzitetu CG sprovedena je reforma i pripremljena nova struktura studijskih programa;
- Kroz nastavak realizacije programa podsticanja zapošljavanja i osposobljavanja ZZZCG, novozaposleno je 9 lica, a 158 lica je steklo stručne kvalifikacije za rad u sektorima koji podržavaju industrijski razvoj i 65 lica steklo ključne vještine za poslove u okviru postojećih zanimanja;
- Djelimično poboljšanje poslovnog ambijenta kroz pregled relevantnih indikatora Doing business izvještaja;
- Realizovane pripremne aktivnosti na planu uspostavljanja i upravljanja biznis zonama sa fokusom na proglašenju biznis zona od strateškog značaja;
- Uspostavljen i operativan impulsno-preduzetnički centar "Tehnopolis" u Nikšiću;
- Kontinuirano pružanje konsultantskih usluga od strane biznis centara i biznis inkubatora.

Strateški cilj 2 - INVESTICIJE I FINANSIJE ZA MODERNIZACIJU INDUSTRIJE

PC 2.1. Unaprjeđenje pristupa finansiranju za konkurentna i inovativna preduzeća

Na planu **uključivanja IRFCG u finansijske programe EU koji će omogućiti razvoj novih finansijskih instrumenata**, u 2016. godini plasirana su kreditna sredstva za razvoj privrednih društava u prioritetnim oblastima industrije (prerađivačka industrija, turizam, usluge) u iznosu od 59,4 mil€ za 283 društva. Istovremeno, u oblasti industrije osnovana su 42 nova privredna društva. U cilju pružanja finansijske podrške za poboljšanje likvidnosti u prioritetnim oblastima industrije kroz faktoring aranžmane je podržano 20 privrednih društava u iznosu od 21,3 mil€. Na planu implementacije novih kreditnih linija u 2016. godini, za ulaganja u ICT sektor plasirano je 0,55 mil€ za jedno privredno društvo, dok je kreditiranje visokoškolaca u oblasti industrije bilo u obimu od 0,298 mil€ za 13 privrednih društava sa nultom kamatnom stopom. Pokrenuta je inicijativa za uključivanje u COSME program u cilju obezbjeđenja novih finansijskih instrumenata od strane IRFCG.

U pogledu *kreiranja novih finansijskih instrumenata za ulaganja u vlasnički kapital za inovativna i brzorastuća preduzeća, garantne šeme koju mogu da koriste banke, na osnovu raspoloživih programa EU za region Zapadnog Balkana i priprema infrastrukturnih investicionih projekata*, IRFCG je, u aprilu 2016. godine postao investitor u ENIF fondu za inovativna preduzeća (u okviru WB EDIF² programa). Na taj način otvorena je mogućnost finansiranja inovativnih start-up i MSP u razvojnoj fazi kroz ulaganje u vlasnički kapital. U dijelu implementacije projekata sa jedinstvene liste prioriternih infrastrukturnih projekata-SPP, iz sredstava WBIF fonda (Zapadnobalkanski investicioni okvir-ZIO), u 2016. godini je potpisan grant u iznosu od 24,5 mil€ za projekat Italija-CG-SRB-BiH Energetska interkonekcija, ukupne vrijednosti 127 mil€, od čega je od strane CGES u prethodnoj godini investirano 28 mil€. Grant iz sredstava WBIF je odobren za segment projekta pod nazivom Transbalkanski elektroenergetski koridor, sekcija Crna Gora II dio, i isti će se implementirati od strane KfW banke. Dodatno, u cilju jačanja kapaciteta za podršku pripreme i implementacije prioriternih infrastrukturnih projekata obučeno je 7 osoba.

PC 2.2. Podsticanje direktnih investicija u prioritetne sektore

U dijelu *promocije i komunikacije za privlačenje investicija u ciljanim sektorima, kao i primjene Uredbe o podsticanju direktnih investicija*, vrijednost investicija koje su realizovane za 6 projekata kojima su dodijeljena sredstva za podsticanje direktnih investicija za 2016. godinu iznosi 3,2mil €, a finalizacija projekata se očekuje tokom 2017. i 2018. godine. Iznos odobrenih budžetskih sredstava za subvencije iznosio je 0,681 mil€, dok ukupna vrijednost 6 investicionih projekata iznosi 7,2 mil€ od čega je u 2016.g. od strane privatnog sektora investirano 3,5 mil€, po kom osnovu će u toku implementacije biti omogućeno otvaranje 253 radna mjesta.

Ostvareni efekti:

- Odobrenim kreditima od strane IRFCG iz oblasti industrije za postojeća i novoosnovana privredna društva planirano je otvaranje 667 novih radnih mjesta;
- Obezbjedenjem likvidnosti privrednih društava iz industrije, kroz faktoring aranžmane, omogućeno je redovno izmirivanje obaveza i očuvanje 173 radna mjesta;
- Pristupanjem ENIF fondu, kreirane su mogućnosti za finansiranje inovativnih start up i MSP instrumentom ulaganja u vlasnički kapital;
- Stvoreni su uslovi za povećanje sigurnosti snabdijevanja električnom energijom kroz izgradnju potrebne infrastrukture;
- Subvencijama za investiciona ulaganja omogućeno je otvaranje novih radnih mjesta.

Strateški cilj 3- INOVACIJE I PREDUZETNIŠTVO

PC 3.1. Unaprjeđenje inovacione efikasnosti

Saradnja privrednih društava i nauke i učešće istih kroz program konkurentnih grantova za projekte I&R i program Centra izvrsnosti je obezbijedena kroz *grantove za istraživanja i razvoj i druge oblike stimulisanja preduzeća da se bave istraživanjima i inovacijama*. S tim u vezi, u toku 2016. godine formirano je 13 partnerstava u okviru HERIC INVO projekta i potpisano 14 ugovora privrednih društava i istraživačkih ustanova u okviru IPA IV, završena priprema za otvaranje 1 start-up-a i kreirana 3 inovativna

² Program za razvoj i inovacije preduzeća Zapadnog Balkana

proizvoda i procesa i 5 патената. Takođe, u cilju jačanja istraživanja i razvoja i implementacije inovacija u sektor prerađivačke industrije uz jačanje veza sa konsultantskim i naučno-istraživačkim sektorom, u okviru Programa za unaprjeđenje inovativnosti, odobren je grant za jedno privredno društvo u iznosu od 2.450€.

U okviru *usklađivanja pojedinih privrednih grana sa Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine i pribavljanja integrisane dozvole*, u zakonski predviđenom roku, 4 firme su dostavile prijavu i ušle u proceduru pribavljanja dozvole. Dodatno, MORIT je ostalo u obavezi da, obzirom da 1 firma nije podnijela aplikaciju, sagleda mogućnost novog zakonskog rješenja za pitanje pribavljanja integrisane dozvole.

PC 3.2 Promocija preduzetništva i razvoj MSP

U segmentu *unaprjeđenja nefinansijskog modela podrške u skladu sa razvojnim i inovativnim potrebama privrednih društava* u dijelu unaprjeđenja svijesti o značaju zaštite prava intelektualne svojine (informisanje, konsalting, promotivne kampanje), organizovana su dva seminara sa ukupno 106 učesnika na kojima su prezentirani madridski i haški sistemi i evropski patentni sistem. Prva faza pružanja usluga mentorstva je završena u 2016. godini kada se radilo na pripremi potpisivanja i implementacije nove, II faze projekta, u saradnji sa JICA. Kako bi se unaprijedilo korišćenje raspoloživih programa EU (HORIZON 2020³ i COSME⁴) u podsticanju razvoja inovativnih MSP, realizovane su 3 obuke sa 83 učesnika na temu apliciranja za SME instrument H2020, info dan za oblast „Maria Sklodowska Kiri Akcije-MSCA“ i radionica na temu Odgovorno istraživanje i inovacije i aktuelni konkurs za projekte u programu HORIZON 2020 – Nauka sa društvom i za društvo. Istovremeno, predata je aplikacija od strane jednog privrednog društva za učešće u H2020 programu. Dodatno, u okviru projekta COSME ERASMUS za mlade preduzetnike - „Vi ulazite u EU“, tokom 2016. godine je, u cilju pružanja pomoći novim preduzetnicima i malim firmama da razvijaju vještine i konkurentnost kroz razmjenu ideja i iskustava sa uspješnim i dokazanim firmama iz EU, 5 preduzetnika početnika poslato na razmjenu, dok je 1 mladi preduzetnik boravio u CG.

Takođe, PKCG je nastavila sa realizacijom projekta „Dobro iz Crne Gore“, u cilju doprinosa rastu domaće proizvodnje i jačanja povjerenja u crnogorske proizvode, ali i kreiranja novih radnih mjesta, u toku 2016. godine, žig je steklo jedno privredno društvo, a obnovilo 5 privrednih društavaeća (18 crnogorskih proizvođača posjeduje pravo korišćenja žiga).

U okviru *podsticanja industrijskog razvoja u ruralnim sredinama* realizovani su programi podrške usmjereni ka razvoju preduzetništva u oblasti agro industrije u ruralnim područjima i turizma. Veoma važan segment ove politike odnosi se na potrebu stvaranja neophodnih uslova za diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama u cilju smanjenja depopulacije i porasta zapošljavanja u ruralnim sredinama. Kroz programe podrške Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja (Agrobudžet, IPARD program 2014-2020), u dijelu poljoprivredne proizvodnje, podržano je 7 projekata vrijednosti 44.063€, od čega su ulaganja iz privatnog sektora iznosila 26.439€. Očekivalo se veće interesovanje privrednika, ali, u ovoj fazi, poljoprivredni proizvođači primat su dali investicijama u prerađu na gazdinstvu, dok će razvoj ove mjere, za diverzifikaciju tek uslijediti. Dodatno, kroz podsticaje razvoju prerade hrane u ruralnim sredinama u funkciji razvoja biznisa kroz Agrobudžet, primjetan je značajan napredak u smislu ispunjenja minimalnih

³ H2020 - Okvirni program EU za istraživanje i inovacije

⁴ COSME- Program za konkurentnost malih i srednjih preduzeća 2014-2020

nacionalnih standarda bezbjednosti hrane u objektima za preradu na gazdinstvima, poboljšanja uslova higijene u objektima za preradu i veći kvalitet proizvoda, povećanja broja registrovanih objekata za proizvodnju hrane. U tom dijelu MPRR je podržalo 66 projekata (30% više od planiranog) u vrijednosti 200.000€, uz ulaganja privatnog sektora za realizaciju istih u iznosu od 200.000€.

Osim za oblast poljoprivrede, u cilju diverzifikacije ponude u ruralnim područjima na polju turizma, u 2016.g. je raspisan *Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2016/2017*, sa prvobitno planiranih 5 mjera, od koji je jedna mjera naknadno isključena. Najavljeni broj manifestacija za 2016.g. je 296 manifestacija koje se realizuju od strane NTO, podržana su 63 projekta koji su zadovoljili zadate kriterijume i procedure. Punom implementacijom programa će se omogućiti unaprjeđenje kvaliteta postojećih manifestacija, naročito tradicionalnih dok će realizacija novih projekata doprinijeti diverzifikaciji turističke ponude i smanjenju sezonalnosti destinacije.

U pogledu povećanja nivoa kvaliteta usluga i poboljšanja konkurentnosti u sektoru turizma realizovane su *podsticajne mjere za povećanje kvaliteta standarda postojećih smještajnih kapaciteta kao i razvoja novih visoko kvalitetnih smještajnih kapaciteta*. Kroz Program subvencionisanja kamatne stope na kredite odobrene privrednim društvima i preduzetnicima iz oblasti turizma i ugostiteljstva odobrene su subvencije u iznosu od 2% na kamatu odobrenu od strane IRFCG. Dodijeljene su subvencije dijela kamate na kredite za 4 investitora za realizaciju investicija u hotele visoke kategorije u iznosu od 50.000€, dok je u istom izvještajnom periodu otvoreno 16 novih hotela. Kada je u pitanju *diverzifikacija turističke ponude na sjeveru Crne Gore*, tokom 2016.g. realizovane su aktivnosti u vezi sa 3 nove lokacije budućih skijališta i na 2 postojeća, uz evidentirana određena odstupanja od predviđene dinamike i utroška opredijeljenih budžetskih sredstava usljed određenih proceduralnih razloga, neispunjenja pojedinih formalnih uslova za oglas, nepostojanja planske dokumentacije i dr. Kako su u pitanju višegodišnji infrastrukturni projekti, njihova realizacija u narednom periodu će dati konkretnije rezultate.

Ostvareni efekti:

- U određenoj mjeri je poboljšana svjesnost MSP o potrebi ulaganja u inovacije za rast profitabilnosti i produktivnosti uz korišćenje eksternog znanja u vidu konsultantskih usluga;
- Unaprijeđena je saradnja naučno-istraživačkih ustanova i privrednih društava i stvaranje komercijalnih inovacija kroz razvoj i povećanje broja patenata, inovativnih proizvoda i procesa;
- Poboljšani su kapaciteti privrednih društava za apliciranje iz domena istraživanja i razvoja u okviru EU programa (COSME, H2020), kao i za zaštitu prava intelektualne svojine;
- U cilju unaprjeđenja stanja na polju zaštite životne sredine, 4 od 5 privrednih društava su pristupila proceduri pribavljanja integrisanih dozvola;
- Stvoreni uslovi za diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama i postignuti minimalni standardi za proizvodnju hrane;
- U kontinuitetu realizacija Programa podsticajnih mjera u oblasti turizma 2016/2017 u cilju unaprjeđenja i diverzifikacije turističke ponude;
- Realizacija podsticajnih mjera za povećanje kvaliteta standarda postojećih i razvoja novih hotelskih smještajnih kapaciteta uz otvaranje 16 novih hotela u 2016.g.;
- Stvoreni preduslovi za formiranje infrastrukture za nova skijališta i za unaprjeđenje kvaliteta na postojećim.

Strateški cilj 4 - PRISTUP TRŽIŠTU

4.1. Jačanje izvoznih performansi preduzeća u prioritetnim sektorima

U dijelu *unaprjeđenja koncepta organizovanosti preduzeća u klastere i jačanja njihove povezanosti*, Programom podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori u toku 2016.g. je podržano 6 klastera iz oblasti drvoprerađiva, turizma i proizvodnje vina u iznosu od 23.687€. Dodatno, u posmatranom periodu kroz tehničku podršku podržano je 18 klastera u vrijednosti od 12.000€ u okviru projekta „Unaprjeđenje konkurentnosti privrede u Crnoj Gori“, koji finansira i implementira ME u saradnji sa UNDP. Takođe, u cilju korišćenja raspoloživih EU programa, odobrena je aplikacija klastera - Udruženje vinogradara i vinara Crne Gore u svojstvu pridruženog partnera u okviru Danube Interreg programa, čime su povećane mogućnosti za saradnju, umrežavanje i promociju.

U dijelu *realizacije programa podrške preduzećima za implementaciju i sertifikaciju zasnovanu na standardima*, u toku 2016. godine jedno udruženje proizvođača registrovalo je šemu kvaliteta, geografsku oznaku - Njeguški pršut. Takođe, podržano je 72 sertifikovana organska proizvođača, dok je HACCP sistem bezbjednosti proizvodnje uveden u 8 privrednih društava.

Takođe, kroz realizaciju Programa podrške konkurentnosti privrednih subjekata kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja, potpisano je 30 ugovora sa privrednim društvima/institutima, podržano 9 privrednih društava/instituta, od kojih je 6 implementiralo standarde iz oblasti menadžmenta kvalitetom ISO 9001, bezbjednosti hrane HACCP, kompetentnosti laboratorija ISO 17025, zaštite zdravlja i bezbjednosti na radu MEST OHSAS i 3 privredna društva/instituta su sprovela nadzornu akreditaciju. Vrijednost finansijske podrške iznosila je 21.712€ za 9 privrednih društava/instituta.

Kako Akcionim planom za 2016. godinu nije bila predviđena sertifikacija gazdovanja šumama, pripreme aktivnosti koje su sprovedene obuhvatale su kreiranje informacionog sistema u Upravi za šume, sa ciljem kreiranja dokumentacione osnove potrebne za sprovođenje procesa sertifikacije šuma u domenu definisanja projektnog zadatka za izbor konsultantske kuće koja će izvršiti sertifikaciju šuma u Crnoj Gori.

Kada je riječ o *harmonizaciji tehničkih propisa i standarda*, u toku 2016. godine donijeto je 70 tehničkih propisa u cilju daljeg jačanja sistema infrastrukture kvaliteta i daljeg unaprjeđenja konkurentnosti privrednih društava. Takođe, u posmatranom periodu, donijeto je 2.085 standarda u cilju kreiranja adekvatnog okruženja za implementaciju tehničkog zakonodavstva koje je stupilo na snagu u skladu sa Programom pristupanja Crne Gore u EU. Broj donešenih standarda je nešto veći u odnosu na planirani broj, čime se, prije svega, omogućava implementacija tehničkog zakonodavstva koje je stupilo na snagu u skladu sa Programom pristupanja CG u EU.

U dijelu koji se odnosi na *standardizaciju procedura kodifikacije i osiguranja kvaliteta proizvoda za potrebe odbrane*, u posmatranom periodu donijeta su 3 NATO standarda iz oblasti kodifikacije i osiguranja kvaliteta proizvoda za potrebe odbrane, čime se omogućava da kodifikovani proizvodi crnogorskih kompanija budu ravnopravno tretirani u NMCRL NATO Master katalogu referenci logistike. Preuzimanjem 3 NATO standarda iz oblasti kodifikacije u potpunosti je izvršena administrativna priprema za punopravno članstvo u NATO kodifikacionom sistemu. Od strane PKCG, u toku 2016. godine realizovane su aktivnosti koje su u fokusu imale vezu NATO-a i ekonomije od čega su posebno značajni organizacija sastanka privrednika sa predstavnicima ambasada zemalja članica NATO i ekonomske koristi od članstva, kao i predstavljanje mogućnosti i postupka nabavki u NATO sistemu i dr.

U dijelu pružanja *podrške za internacionalizaciju preduzeća i njihovog poslovanja na stranom tržištu*, u prethodnom⁵ periodu 86 privrednih društava je dobilo informacije o izvoznim tržištima i mogućnostima za izvoz, dok je 260 učesnika uzelo učešće na poslovnim susretima u okviru COSME EEN projekta⁶. Dodatno, 8 privrednih društava je potpisalo ugovore o poslovnoj saradnji. PKCG je tokom 2016.g. organizovala 10 poslovnih foruma, učestvovala na jednom ekonomskom forumu, organizovala učešće crnogorskih privrednika na 4 sajamske manifestacije i sprovela aktivnosti na planu učešća i organizacije okruglih stolova, poslovnih susreta, foruma i konferencija u okviru EEN projekta.

Ostvareni efekti:

- Nastavljeno je sa udruživanjem u klastere i formirano je 6 novih klastera, a dodatno je unaprijeđena postojeća saradnja među članovima klastera i ojačani kapaciteti klastera kroz nabavku opreme i jačanje menadžmenta i promocije, ali i jačanje kapaciteta kroz tehničku podršku;
- Povećan broj MSP čije je poslovanje usklađeno sa međunarodnim standardima poslovanja i unaprijeđena akreditacija sertifikacionih tijela i instituta/laboratorija;
- Postavljen informacioni sistem u Upravi za šume, sa ciljem kreiranja dokumentacione osnove potrebne za sprovođenje procesa sertifikacije šuma;
- Svi planirani tehnički propisi su donešeni u dinamici i u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za primjenu pravne tekovine u oblasti slobode kretanja robe;
- Unaprijeđene su mogućnosti za izvoz i uspostavljanje međunarodne saradnje kroz zaključivanje ugovora o poslovnoj saradnji;
- Preuzimanjem 3 NATO standarda iz oblasti kodifikacije u potpunosti je izvršena administrativna priprema za punopravno članstvo u NATO kodifikacionom sistemu.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE

Imajući u vidu gore navedene efekte ostvarenja Akcionog plana Industrijske politike za 2016.g., po pojedinačnim utvrđenim ciljevima, preporuke za definisanje i realizaciju mjera u narednom periodu su sljedeće:

Na nivou prvog strateškog cilja- **Konkurentnost industrije**, u dijelu *unaprijeđenja fizičkog kapitala- energetike, ICT, sirovina i tehnologija za konkurentna preduzeća*, potrebno je završiti rekonstrukciju i revitalizaciju postojećih energetske kapaciteta kao i stvaranja uslova za izgradnju novih energetske kapaciteta, uspostaviti odgovarajuću ICT infrastrukturnu podršku i pružanje elektronskih usluga za potrebe biznisa, bolju valorizaciju raspoloživih drvnih i mineralnih sirovina. Takođe, putem raspoloživih budžetskih sredstava uz podršku IPA fondova, potrebno je nastaviti sa podsticanjem ulaganja kroz grantove u oblasti prehrambene industrije, kao i grantova za uvođenje modernih tehnologija u industriji i kofinansiranja naučno-istraživačkih aktivnosti u funkciji razvoja projekata u oblasti novih tehnologija i inovacija.

U segmentu *razvoja ljudskog kapitala i vještina za industrijsku konkurentnost*, potrebno je nastaviti sa aktivnostima usmjerenim ka modernizaciji obrazovnih programa stručnog obrazovanja i studijskih programa i kreiranju potrebnih znanja i vještina u skladu sa potrebama privrede, a takođe i dodjelom kredita za stimulisanje samozapošljavanja i zapošljavanja u industriji i

⁵ NATO Master Catalogue of References for Logistics (NMCRL) – NATO Master katalog reference za logistiku

⁶ Enterprise Europe Network-Evropska mreža preduzetništva (ME/Direkcija za razvoj MSP)

sektorima koji podržavaju industrijski razvoj odnosno realizacijom programa obrazovanja i osposobljavanja za lica koja traže zaposlenje saglasno potrebama razvoja industrije.

U dijelu *unaprjeđenja poslovnog ambijenta*, potrebno je nastaviti sa aktivnostima na daljem poboljšanju poslovnog okruženja u sferi registracije privrednih društava, građevinskih dozvola, registracije nepokretnosti odnosno poboljšanja ranga relevantnih indikatora DB izvještaja. Takođe je neophodno dalje unaprjeđenje poslovne infrastrukture, odnosno intenziviranje aktivnosti na planu uspostavljanja i upravljanja biznis zonama, kao i dalje unaprjeđenje kapaciteta biznis centara i inkubatora i impulsno-preduzetničkog centra "Tehnopolis" za pružanje nefinansijske poslovne podrške privrednim društvima.

Na nivou drugog strateškog cilja *Investicije i finansije za modernizaciju industrije, u dijelu unaprjeđenja pristupa finansiranju za konkurentna i inovativna preduzeća* u cilju otvaranja novih, rasta i razvoja postojećih i novog zapošljavanja, neophodno je nastaviti sa kontinuiranom kreditnom podrškom i podrškom za jačanje likvidnosti putem raspoloživih mehanizama finansijske podrške IRFCG. Paralelno sa navedenim mehanizmima, veoma je važno omogućiti ponudu novih finansijskih instrumenata poput kreditnih garancija i ulaganja u kapital pa je u tom smislu potrebno intenzivirati aktivnosti na implementaciji odnosno uključivanju finansijskih posrednika kroz međunarodne programe koji su dostupni Crnoj Gori.

U pogledu *podsticanja direktnih investicija u prioritetne sektore* nastaviće se sa stimulativnim mjerama u vidu bespovratne finansijske podrške za novo zapošljavanje po osnovu investicionih ulaganja.

Treći strateški cilj *Inovacije i preduzetništvo*, u segmentu *unaprjeđenja inovacione efikasnosti preduzeća* u narednom periodu podrazumijeva nastavak dodjele grantova za istraživanje i razvoj kao i podsticaja za grantove za inovacije. Takođe je neophodno unaprijediti aktivnosti centra izvrsnosti usmjerene ka podizanju inovativnih kapaciteta i stimulisanju privrednih društava da se bave istraživanjem i inovacijama i dodatno raditi na poboljšanju informisanosti i promotivnim aktivnostima u cilju efikasnijeg korišćenja programa finansijske podrške za unaprjeđenje inovativnosti i jačanja saradnje MSP sa konsultantskim i naučno-istraživačkim sektorom.

U dijelu promocije *preduzetništva i razvoja MSP*, neophodno je raditi na daljem unaprjeđenju nefinansijske podrške za razvoj privrednih društava i jačanju nefinansijske podrške usmjerene ka unaprjeđenju inovativnih performansi i razvoju novih privrednih društava. U tom smislu, potrebno je kombinovanim modelima podrške poboljšati kapacitete privrednih društava za apliciranje u domenu istraživanja i razvoja u okviru raspoloživih EU programa, kao i za zaštitu prava intelektualne svojine. Dodatno je veoma važno unaprijediti set usluga podrške privrednim društvima putem informisanja, promotivnih događaja, mentoringa, obuka i treninga uz dodatnu podršku iz međunarodnih projekata.

Takođe, u sklopu podrške razvoju agro industrije i turizma u ruralnim sredinama potrebno je raditi na realizaciji mjera za diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama kao i podsticajnih mjera za unaprjeđenje turističkih kapaciteta, ponude i kvaliteta usluga.

Na planu realizacije četvrtog cilja *Pristup tržištu*, u pogledu *jačanja izvoznih performansi preduzeća*, potrebno je podsticati povezivanje i saradnju u okviru klastera putem finansijske podrške u vidu grantova za jačanje kapaciteta za upravljanje klasterima i promociju razvoja novih klastera u cilju unaprjeđenja izvoznih performansi privrednih društava i uključivanja u međunarodne lance vrijednosti. U cilju unaprjeđenja kvaliteta proizvoda i usluga i tržišne pozicije

privrednih društava na domaćem i međunarodnom tržištu, potrebno je nastaviti sa jačanjem kapaciteta i regionalne i lokalne konkurentnosti MSP putem bespovratne finansijske podrške za unaprjeđenje implementacije međunarodnih standarda poslovanja. Takođe je potrebno u kontinuitetu nastaviti sa podsticajnim mjerama u oblasti uvođenja i sertifikacije sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednosti hrane, kao i uključivanja poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta. Dodatno, u cilju jačanja izvoznih performansi MSP i njihove veće uključenosti na tržištu regiona i EU, kombinacijom različitih modela podrške neophodno je u kontinuitetu podsticati aktivnosti na planu njihove internacionalizacije. U cilju povećanja konkurentnosti privrednih društava i prihvatanja harmonizovanih EU standarda, potrebno je nastaviti sa harmonizacijom tehničkih propisa i standarda kroz dalje unaprjeđenje sistema infrastrukture kvaliteta.

[illegible]

Aktivnost	1.1.2.2.	Uspostaviti i obezbijediti funkcionisanje jedinstvene kontaktne tačke za pružanje informacija i elektronsko pružanje usluga privredi u cilju podizanja njihove konkurentnosti	Vodeća institucija: MIDTKljučni partneri:Državni organi i institucije	Unaprijeđena dostupnost i sadržaj portala e-Uprava.me	IO: Obezbijedena dostupnost najviše korišćenim elektronskim uslugama državne uprave od 200 servisa do 2016. godine Referentna polazna vrijednost 2015: 129 uslugaCiljna vrijednost 2016: 200 usluga	IO: Obezbijedena dostupnost najviše korišćenim elektronskim uslugama državne uprave od 200 servisa do 2016. godine Ostvarena vrijednost 2016: 195 elektronskih usluga na portalu www.eUprava.me													Na povećanje konkurentnosti u industriji doprinosi brži i jednostavni pristup elektronskim portalu. Od 195 uspostavljenih e-servisa, što predstavlja povećanje od 50% u odnosu na 2015. god, kao primjer doprinosu povećanju konkurentnosti ističemo registraciju privrednih subjekata, promjena podataka i prestanak registracije. Značajno napomenu ti da je u 2016. god uspostavljeno 10 one stop shop servisa, kao i to da je u 2016. godini 30 institucija pružalo usluge putem portala www.eUprava.me. Namjera je da se nastavi kontinuirati rad na povećanju broja elektronskih servisa, koji su od značaja za podizanje sveukupne konkurentnosti.	Tokom protekle godine bilo je aktivno mnogo više servisa od planiranih 200, ali da su pojedini bili privremenog trajanja, dok su neki povučeni zbog izmjena zakonskih akata itd. Konkretno, određeni broj servisa (e-usluge) na Portalu bio je AD-HOC tipa - tačnije, ti servisi su vezani za određeni period aktiviranja i trajanja (npr. Prijava poslodavaca iz privatnog sektora i javnog sektora za Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem traje u periodu od 15. septembra do 15. oktobra. Servis je bio aktivan za definisani period i povučen – podrazumijevao je 2 servisa). Takođe, bio je i određeni broj servisa koji su povučeni usljed izmjene zakonskih odredbi i pravilnika (Poreska uprava povukla je PS - 01. Zahtjev za registraciju privrednih subjekata - bez digitalnog certifikata).
Mjera	1.1.3.	Veća raspoloživost sirovina za prioritetne sektore																		
Aktivnost	1.1.3.1.	Podsticati ulaganja u više faze prerade i marketinga prehrambenih proizvoda kroz dodjelu grantova (IPARD program i IPARD like projekat)	Vodeća institucija: MPRR Ključni partneri: ME-Direkcija za razvoj MSP,PKCG, IRFCG	Povećana dodata vrijednost u prehrambenoj industriji; Poboļšan kvalitet prehrambenih proizvoda; Povećana konkurentnost u industriji prerade hrane i raznovrsnost proizvoda na tržištu; Unaprijeđenje standarda bezbjednosti hrane, fitosanitarnih i sanitarnih standarda	IO: Ukupan broj podržanih projekata Referentna polazna vrijednost 2015: 0 projekata Ciljna vrijednost 2016: 50 projekata	IO: Ukupan broj podržanih projekata Ostvarena vrijednost u 2016: 33 projekata	10.400.000 €	- €	1.300.000 €	-			3.900.000 €	-			5.200.000 €	-	Svrha poziva je bila unaprijediti projekata u poslovanju hranom kako bi se približili EU standardima i prešli u kategoriju 1, ovo je jedan od uslova prilikom ućtanjenja CG u EU tj.da ti subjekti mogu svoje proizvode nesmetano da stavljaju na tržište. U ovoj fazi samo subjekti koji su konkurisali su prepoznali ovakvo unaprijeđenje	Ugovori koji su potpisani za 33 odobrena projekta su validni i u 2017. godini tako da se ove investicije prenose na 2017. godinu.

je kao svoj cilj u poslovanju. Drugi javni poziv za istu mjeru objavljen je 13. januara 2017. godine, dok će se prijem aplikacija vršiti od 1. februara do 31. marta 2017. godine, a sve u cilju iskorišćenosti dostupnih sredstava predviđenih za ovu mjeru.

[illegible]

Aktivnost	1.1.4.2.	Obezbijediti nacionalnu podršku za razvoj novih tehnologija i inoviranje postojećih kroz programe EU	Voduća institucija: MN Ključni partneri: Licencirane naučno-istraživačke ustanove, preduzeća, ministarstva	Obezbijediti nacionalni grantovi u okviru poziva za kofinansiranje naučno-istraživačkih aktivnosti za projekte koji se odnose na razvoj novih tehnologija i inoviranje postojećih kroz H2020, Eureka	IO: Broj uspješno finansiranih projektnih predloga sa učešćem preduzeća u EUREKA (ICT) Ostvarena vrijednost u 2016: 1 IO: Broj finansiranih projektnih prijedloga sa učešćem preduzeća u H2020 Ostvarena vrijednost u 2016: 0	1.350.715 €	1.161.879,58 €	1.350.715 €	1.161.879,58 €									Ojačana veza akademsk e zajednice i privrede, povećano učešće privrednog sektora u istraživačkim projektima	Planirana finansijska sredstva za implementaciju u 2016. godinu su ukupnom iznosu od 1.350.715€ i odnose se na: kontribuciju za učešće CG u H2020 za 2016 u iznosu od 1.240.715€, konkurs za sufinansiranje naučno-istraživačke djelatnosti NID za podršku učešću u Horizon 2020 od 40.000,00 € a za učešće u EUREKA programu i 70.000,00 € za H2020. U 2016. je ukupno realizovano 1.161.879,58 € (kontribucija za H2020 1.143.482,22€, podrška NID - EUREKA program za jedno preduzeće u iznosu od 15.000€ i kontribucija za EUREKA Program 3.397,36 €). Iznos od 15.000€ za podržano preduzeće se odnosi na prvu istraživačku godinu za projekat iz EUREKA Programa.
-----------	----------	--	---	--	--	-------------	----------------	-------------	----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---

[illegible]

Aktivnost	1.2.1.1.	Modernizovati obrazovne programe stručnog obrazovanja nivoa III i IV u oblasti industrije	Vodeća institucija: MP Ključni partneri: Obrazovne ustanove	Obrazovni programi stručnog obrazovanja nivoa III i IV iz oblasti mašinstva, elektrotehnike i dr, usklađeni sa potrebama tržišta rada	IO: Broj inoviranih obrazovnih programa Referentna polazna vrijednost 2015: 5 inoviranih obrazovnih programaCiljna vrijednost 2016: 10	IO: Broj inoviranih obrazovnih programa Ostvarena vrijednost u 2016: 5	410.000 €	410000				410.000 €	410000						U skladu sa planiranim aktivnostima iz IPA projekta, Ministarstvo prosvete je pripremilo 10 obrazovnih programa čija se primjena očekuje u školskoj 2017/2018. g. Nezavisno od toga, Ministarstvo prosvete je, iz sopstvenih sredstava, u prošloj godini pripremilo i usvojilo 5 obrazovnih programa.
Aktivnost	1.2.1.2.	Izrada standarda zanimanja i standarda kvalifikacija u skladu sa potrebama tržišta rada u oblastima energetike, telekomunikacija, prerađivačke industrije, prerade hrane i građevinarstvo	Vodeća institucija: MP Ključni partneri: CSO, Savjet za kvalifikacije, Sektorske komisije, Obrazovne ustanove, Udruženja poslodavaca	Definisani ishodi učenja; Stvoreni osnov za objektivnu provjeru postignuća učenja	IO: Broj standarda zanimanja Referentna polazna vrijednost 2015: 248 standarda zanimanja Ciljna vrijednost 2016: najmanje 20 standarda zanimanja	IO: Broj standarda zanimanja Ostvarena vrijednost u 2016: 23 standarda zanimanja												Savjet za kvalifikacije usvojio je 23 standarda zanimanja. Na osnovu njih pripremljeno je deset standarda kvalifikacija u kojima su definisani ishodi učenja, u skladu sa poslovnima u standardima zanimanja. Standardi zanimanja su urađeni iz oblasti elektrotehnike, mehatronike i građevine, kao i ugostiteljstva, ekonomije i usluga.	

Aktivnost	1.2.1.4.	Unapređenje kvaliteta praktičnog rada (cjeloživotno učenje kroz rad) u oblastima energetike, telekomunikacije, prerađivačke industrije, prerada hrane i građevinarstvo	Vodeće institucije: MP, Centar za stručno obrazovanje Ključni partneri: Obrazovne ustanove	Povećano učešće (%) programa u kojima učenic srednjih stručnih škola raspolazu praktičnim radom kod poslodavca (preduzeće), zajedno sa poboljšanim kvalitetom realizacije prakse; Unaprijeđena saradnja između škola i poslodavaca; Unaprijeđene vještine u sektoru industrije kao i sposobnosti učenika srednjih stručnih škola; Brži prelazak iz obrazovanja do posla	IO: Procenat tehničkih škola koje imaju praktičan rad kod poslodavca Referentna polazna vrijednost 2015: 60% Ciljna vrijednost 2016: 65%	IO: Procenat tehničkih škola koje imaju praktičan rad kod poslodavca Ostvarena vrijednost u 2016: 66%												Na osnovu analize kvaliteta organizacije i realizacije praktičnog obrazovanja u stručnim i mješovitim školama, koju je sproveo Centar za stručno obrazovanje, utvrđeno je da je oblik organizacije praktičnog obrazovanja u saradnji škole sa poslodavcima zastupljen za 53% obrazovnih programa i da je oblik organizacije praktičnog obrazovanja isključivo kod poslodavca za 13% obrazovnih programa. Ukupno se praktična nastava realizuje u saradnji sa poslodavcem za 66% obrazovnih programa.	
Mjera	1.2.2.	Usklađivanje obrazovne ponude sa potrebama tržišta rada, kao i poboljšanje dostupnosti sticanja kvalifikacija različitim ciljnim grupama																	
Aktivnost	1.2.2.1.	Realizovati program podsticanja zapošljavanja u industriji i sektorima koji podržavaju industrijski razvoj	Vodeća institucija:MRSSKljučni partner:ZZZCG	Povećano samozapošljavanje i zapošljavanje u industriji i sektorima koji podržavaju industrijski razvoj (prerađivačka industrija, rudarstvo i građevinarstvo) kroz dodelu kredita za otvaranje novih preduzeća i zapošljavanje u okviru postojećih. Kreditna podrška je u iznosu od 5.000€ po radnom mjestu.	IO: Broj samozaposlenih i zaposlenih u sektoru industrijeReferentna polazna vrijednost 2015: 9 licaCiljna vrijednost 2016: 12 lica	IO: Broj samozaposlenih i zaposlenih u sektoru industrije Ostvareni rezultat 2016: Zaposleno je 9 lica, u odnosu na planirano povećanje od 3 lica Dodijeljena su 4 kredita za samozapošljavanje: 1 kredita iz oblasti građevinarstva-gipsani radovi (1 lica), 3 kredita iz oblasti prerađivačke industrije-proizvodnja eloksirane bravarije, proizvodnja stolarije, i proizvodnja prehrambenih proizvoda (8 lica).	200.000 €	45.000,00 €	200.000 €	45.000,00 €								Sa evidencije nezaposlenih ZZZCG brisano je 9 lica. Za projekte iz oblasti prerađivačke industrije 3 privredna subjekta zapošljavaju 8 lica, a iz oblasti građevinarstva otvoreno je 1 preduzeće uz zapošljavanje 1 lica.	Ostvareni efekti samozapošljavanja su iznad planiranog jer je u odnosu na 3 broj samozaposlenih lica u oblasti industrije je 9, u 2016. godini.

Aktivnost	1.2.2.2.	Realizovati program obrazovanja i osposobljavanja za lica koja traže zaposlenje u skladu sa potrebama razvoja industrije	Vodeća institucija: ZZZCG Ključni partneri: MP,MRSS,Ispitni centar, CSO,Direkcija za razvoj MSP	Stecene nove stručne kvalifikacije, znanja i vještine lica koja su završila programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih (programi sticanja stručnih kvalifikacija, kao i znanja i vještina potrebne za obavljanje poslova u turizmu, građevinarstvu, preradi hrane, saobraćaju i drugim sektorima koji podržavaju razvoj industrije)	IO: Broj osoba koje su završile programe i treninge Referentna polazna vrijednost 2015: 300 lica Ciljna vrijednost 2016: 500 lica	IO: Broj osoba koje su završile programe i treninge Ostvareni rezultat 2016: Ukupno 223 lica je završilo obuke u okviru programa obrazovanja odraslih. 158 lica je steklo stručne kvalifikacije za rad u turizmu i ugostiteljstvu, građevinarstvu i drugim sektorima koji podržavaju industrijski razvoj, dok je 65 lica steklo ključne vještine potrebne za obavljanje poslova u okviru zanimanja	200.000 €	112.200 €	200.000 €	112.200 €								Povećana mogućnost zapošljavanja u sektorima koji podržavaju industrijski razvoj 223 lica koja su bila u nepovoljnom položaju na tržištu rada, povećana mogućnost obezbjeđenja nedostajućih kadrova, posebno kod poslodavaca iz sektora građevinarstva, turizma i ugostiteljstva, već ostvareno zapošljavanje za oko 10% učesnika programa sticanja stručnih kvalifikacija	Ostvareni rezultati u 2016. godini su iznad planiranog.
Podcilj	1.3.	UNAPRJEDENJE POSLOVNOG AMBIJENTA																	
Mjera	1.3.1.	Unaprijeđenje regulatornog okvira i poslovnog ambijenta																	
Aktivnost	1.3.1.1.	Realizovati preporuke iz Akcionog plana „Gijotine“ propisa koji se odnose na oblast industrije	Vodeća institucija: MF	Implementacija definisanih 195 preporuka u oblasti industrije koje se odnose na izmjenu oko 60 propisa iz oblasti industrije	IO: Broj implementiranih preporuka u oblasti industrije Referentna polazna vrijednost (zaključno sa 2015. godinom): 125 implementiranih preporuka u oblasti industrije Ciljna vrijednost 2016-2018: oko 70 preporuka	IO: Broj implementiranih preporuka u oblasti industrije Ostvarena vrijednost u 2016: Tokom 2016. godine realizovane su 4 preporuke od ukupno 57 preporuka za 2016. godinu. Oduztalo se od realizacije 16 preporuka.												Tokom 2016. godine implementirane su 4 preporuke iz oblasti industrije.	
Aktivnost	1.3.1.2.	Uvođenje potpune online registracije preduzeća i širenje registracije na 8 područnih jedinica za registraciju	Vodeća institucija: MF Ključni partner: Poreska uprava, Savjet za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi	Pojednostavljen postupak registracije	IO: Napredak u rangingu Doing Business Svjetske banke u indikatoru "registracija preduzeća" Referentna polazna vrijednost Izvještaj Doing business 2015/2016(rev) : rang 53 Ciljna vrijednost Izvještaj Doing business 2016/2017: rang < 53	IO: Napredak u rangingu Doing Business Svjetske banke u indikatoru "registracija preduzeća" Ostvarena vrijednost u 2016: Rang DB Svjetske banke 2016/2017u indikatoru "registracija preduzeća" 58. mjesto.												Pad u rangingu DB Svjetske banke u indikatoru "registracija preduzeća" zabilježen je usljed ne sprovođenja planiranih aktivnosti u vezi sa elektronskom registracijom preduzeća.	

[illegible]

Aktivnost	1.3.2.1.	Implementirati Uredbu o biznis zonama	Voduća institucija: ME Ključni partner: Lokalne samouprave	Tehnička podrška za pripremu za investiranje u biznis zone u 9 opština; Izmjena i dopuna Uredbe o biznis zonama u cilju osnivanja i upravljanja biznis zonama od lokalnog i nacionalnog interesa za Crnu Goru; Unaprijeđena podrška za promociju mogućnosti za investiciona ulaganja u biznis zonama	IO: Broj podržanih biznis zona obuhvaćenih tehničkom podrškom za izradu predinvesticionih studija Ostvarena vrijednost u 2016: Pripremljeno 7 predinvesticionih studija za 7 lokalnih samouprava; IO: Broj proglašenih zona sa statusom zona od nacionalnog interesa Ostvarena vrijednost u 2016: Uvojena Uredba o biznis zonama na osnovu koje će se proglasiti 2 lokaliteta u Glavnog gradu biznis zonama od strateškog značaja; IO: Broj održanih promotivnih događaja Ostvarena vrijednost u 2016: Održan promotivni događaj u UNDP-u u cilju promocije aktivnosti na privlačenju novih investitora u postojećim biznis zonama	133.000 €	133.000 €	18.000 €	18.000 €	65.000 €	65.000 €		50.000 €	50.000 €	Pripremljene su predinvesticione studije za 7 biznis zona u okviru 7 lokalnih samouprava, a na osnovu kojih se investitori ma može ponuditi program ulaganja; Vlada Crme Gore je donijela Uredbu o biznis zonama kojom je definisan model osnivanja, uspostavljanja, upravljanja, uređenja, olakšice i način ulaska u biznis zone; U dogovoru sa Glavnim gradom radi se na donošenju Odluke o osnivanju 2 biznis zone od strateškog značaja na već definisanim lokacijama koje su do sada funkcionisale kao biznis zone od lokalnog značaja; Pripremljene su Modeli uspostavljanja i upravljanja biznis zonama od strateškog značaja, na osnovu kojih će se realizovati aktivnosti na uspostavljanju upravljačke strukture i načina funkcionisanja biznis zona od strateškog značaja.	Donošenjem Uredbe o biznis zonama Vlada i lokalne samouprave su u obavezi da poslupe shodno odredbama predmetnog zakonodavstva, kako bi biznis zone zadržale postojeći status.
-----------	----------	---------------------------------------	--	--	--	-----------	-----------	----------	----------	----------	----------	--	----------	----------	---	--

Aktivnost	1.3. 2.3.	Unaprijediti kapacitete Biznis centara i inkubatora za pružanje usluga kompanijama	Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSPKljučni partneri: Lokalne samouprave/Inkubator/Biznis centar Bar, Inkubator Berane	Pružene usluge kompanijama; Povećan broj stanara inkubatora	IO: Broj pruženih konsultantskih usluga od strane biznis centaraReferentna polazna vrijednost 2016: 50 Ciljna vrijednost 2016: 60 IO: Broj usluga koje pruža inkubator za privreduReferentna polazna vrijednost 2015: 40 Ciljna vrijednost 2016: 60 IO: Broj preduzećastanara inkubatorarefrentna polazna vrijednost 2015: 35 Ciljna vrijednost 2016: 38	IO: Broj pruženih konsultantskih usluga od strane biznis centara Ostvarena vrijednost u 2016: 74 usluga (savjetodavne usluge, izrada biznis plana i projektnih aplikacija, obuka/radionice) IO: Broj usluga koje pruža inkubator za privredu Ostvarena vrijednost u 2016: 228 usluga (informacije, konsalting, izrada biznis plana, podrška inovacijama, umrežavanje, itd) IO: Broj preduzećastanara inkubatora Ostvarena vrijednost 2016: 42 stanara (7 novih stanara: 5 inkubator Bar+2 inkubator Berane)	164.000 €	164.000,00 €				84.000 €	84.000 €	35.000 €	35.000 €	45.000 €	45.000 €	Efekt realizacije poslovnog savjetovanja pružene od biznis centara su povećale mogućnosti za osnivanje preduzeća i dobijanje kredita, a postojećim preduzećasu doprinijele jačanju kapaciteta u domenu upravljanja finansijama, marketingu, procesu proizvodnje, itd. Inkubatori su pružili prostor za 42 stanara uz dodatne usluge informacija konsaltinga, takmičenja i izrade biznis planova, servisa za podršku inovacijama, itd. čime su doprinijeli lakšem razvoju preduzećastanara i unaprijedili njihovog poslovanja, kao i razvoj lokalne ekonomije i regiona.	Pored inkubatora BSC Bar u 2016, smještaja i pratilice usluge podrške pružio je i novostvoren inkubator u Beranama.
STRATEŠKI CILJ	2.	INVESTICIJE I FINANSIJE ZA MODERNIZACIJU INDUSTRIJE																	
Podcilj	2.1.	UNAPRIJEĐENJE PRISTUPA FINANSIRANJU ZA KONKURENTNA I INOVATIVNA PREDUZEĆA																	
Mjera	2.1.1.	Uključivanje IRFCG u finansijske programe EU koji će omogućiti razvoj novih finansijskih instrumenata																	

Aktivnost	2.1.1.1.	Obezbiđjediti kredite za razvoj preduzeća u prioritnim oblastima industrije	Vodeća institucija: IRFCG	Plasirana kreditna sredstva za unaprijeđjenje kapaciteta preduzeća u prioritnim oblastima industrije (prerađivačka industrija, turizam, usluge) sa povoljnim kamatnim stopama (2,5-5%)	IO: Broj podržanih preduzeća kroz kreditne aranžmane/iznos plasiranih sredstava Ostvarena vrijednost u 2016: 283 preduzeća/59.4 mil€ IO: Broj novooosnovanih preduzeća iz industrije Ostvarena vrijednost u 2016: 42 preduzeća/1,194 mil €		45.000.000 €	59.433.630,45 €			45.000.000 €	59.433.630,45 €							Odobreni krediti su iz djelatnosti prerađivačke industrije (proizvodnje i hrane), turizma i usluga i ostvareni efekti broja podržanih preduzeća i planiranog budžeta su veći od planiranih i omogućavaju novo zapošljavanje. Ujedno, značajni su efekti na planu povećanja broja novooosnovanih preduzeća i zapošljavanje u istim. Planirano je 667 novih radnih mjesta kroz podržane projekte.	Realizacija kreditnih linija iz oblasti industrije su iznad planiranog nivoa za oko 30%.
-----------	----------	---	---------------------------	--	---	--	--------------	-----------------	--	--	--------------	-----------------	--	--	--	--	--	--	---	--

Aktivnost	2.1. 1.2.	Realizovati finansijsku podršku za poboljšanje likvidnosti u prioritnim oblastima industrije kroz factoring aranžmane	Vodeća institucija: IRFCG	Plasirana finansijska sredstva za poboljšanje likvidnosti preduzeća u prioritnim oblastima industrije	IO: Broj podržanih preduzeća (Broj potpisanih Ugovora) kroz faktoring aranžmane Referentna polazna vrijednost 2015: 25 preduzeća iz sektora industrije Ciljna vrijednost 2016: 30	IO: Broj podržanih preduzeća (Broj potpisanih Ugovora) kroz faktoring aranžmane Ostvarena vrijednost 2016: 20 faktoring aranžmana/preduzeća (15 iz oblasti proizvodnja, 5 iz oblasti usluga).		38.000.000 €	21.305.000,00			38.000.000 €	21.305.000,00					Faktoring finansiranje je instrument podrške likvidnosti mnogobrojnih privredne, tako da su interese koje iskazala 20 preduzeća iz industrije zbog povećanja potreba za očuvanjem likvidnosti, redovnog izmirivanja obaveza i očuvanja broja radnih mjesta. U novim aranžmanima sastavljenim sa kompanijama iz oblasti proizvodnje i usluga očuvano je 173 radna mjesta u 2016. godini.	Godišnjim planom IRFCG za 2016. godinu planiran je otkup podraživanja za oblast iznosu od 38.000.000 €, a 56% ostvarenosti rezultata govori da su usluge faktoringa pored industrije koristila preduzeća iz oblasti trgovine.
-----------	--------------	---	------------------------------	---	---	--	--	--------------	---------------	--	--	--------------	---------------	--	--	--	--	---	---

Mjera	2.1. 2.	Kreiranje novih finansijskih instrumenata za ulažanja u vlasnički kapital za inovativna i brzorastuća preduzeća, garatnje šeme kolu mogu da koriste banke, na osnovu raspoloživih programa EU za region Zapadnoa Balkana i priprema infrastrukturnih investicionih projekata
-------	------------	--

[illegible]

Aktivnost	2.1. 2.2.	Kandidovati prioritetrne infrastrukturne investicione projekte koji se odnose na industriju za implementaciju u okviru Zapadnobalkanskog investicionog okvira (WBIF)	Vodeća institucija: Relevantna Ministarstva (6), sektorske radne grupe Ključni partneri: Nacionalna investiciona komisija/Sekretarijat za razvojne projekte, MVPEI, WBIF	Povećanje investicija kroz razvoj infrastrukture za projekte sa jedinstvene liste prioriteta projekata (SPP-14 projekta) u oblastima energetike, saobraćaja, zaštite životne sredine; jačanje kapaciteta za podršku pripreme i implementacij e prioriteta infrastrukturnih projekata	IO: Broj projekata koji se trenutno implementiraju i njihova ukupna vrijednost (%) Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ciljna vrijednost 2016: 0 IO: Broj institucija za jačanje podršku Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ciljna vrijednost 2016: 7	IO: Broj projekata koji se trenutno implementiraju i njihova ukupna vrijednost (%) Ostvarena vrijednost u 2016: 1 (U toku je implementacija jednog projekta sa SPP liste Italija-CG-SRB-BIH Energetika interkonekcija, ukupne vrijednosti 127 mil). Grant iz sredstava WBIF za segment projekta pod nazivom Transbalkanski elektroenergetski koridor, sekcija Crna Gora II dio -potpisan je u julu 2016. u iznosu od 24,5 mil€. IO: Broj institucija za jačanje kapaciteta za podršku Ostvarena vrijednost u 2016: 7													Zatvaranje m 400kV prstena na prenosnom nivou unutar crnogorsk os sistema i jačanjem prekograničnih kapaciteta postizu se glavni ciljevi ovog projekta: povećanje sigurnosti snabdijevanja el. energijom, smanjenje prosječnog broja sati (na godišnjem nivou) prekida u napajanju trafostanica na prenosnom nivou u zapadnom dijelu crnogorsk og primorja, povećanje efikasnosti crnogorsk og elektroprenosnog sistema redukcijom tehničkih gubitaka na prenosnom nivou, povećanje količine prenešene električne energije kako internim crnogorskim sistemom tako i prekograničnom razmjenom sa elektroenergetskim sistemom Srbije.	Vrijednost ukupnog projekta Italija-CG-SRB-BIH Energetika interkonekcija a je 127 mil evra. Projekat obuhvata izgradnju TS Lastva, 400 kV dalekovod Lastva - Čevo - Pločivlja, izgradnju 400kV interkonekcije Pločivlja Bajina Bašta, rekonstrukcij u prenosne mreže, zamjenu opreme, izgradnju i rekonstrukciju a pratećih TS (ove infrastrukturala su dio projekta povezivanja elektroenergetskih sistema CG i Italije podmorskim kablom). U cilju finansiranja implemantacije projekta CGES je sklopio kreditne aranžmane sa EBRD i KfW u vrijednosti od 85 mil€ (25 mil€ sa KfW i 60 mil€ sa EBRD) za šta je Vlada CG dala državne garancije. Dodatno, obezbjeđen je grant u visini 24,5 mil € (WBIF), a preostali dio CGES finansira iz sopstvenih sredstava. U 2016. godini u implementaciju projekta u dijelu TS Lastva i Dalekovodu Lastva-Čevo-Pločivlja uloženo je 28 mil€ iz sredstava CGES. U vezi sa popisanim WBIF grantom od 24,5 mil, u toku su aktivnosti na pripremi tenderske dokumentacije za angažovanje konsultanta po pravilima KfW banke kao implementatora Granta, a očekuje se i usaglašavanje preostale dokumentacije kako bi sredstva granta bila operativna.
Podcilj	2.2.	PODSTICANJE DIREKTHNIH INVESTICIJA U PRIORITETNE SEKTORE																		
Mjera	2.2.1.	Promocija i komunikacija za privlačenje investicija u ciljnim sektorima, kao i primjena Uredbe o podsticanju direktnih investicija																		

Aktivnost	2.2.1.1.	Implementirati Uredbu o podsticanju direktnih investicija	Vodećim institucije: ME, Sekretarijat za razvojne projekteKljučni partneri: Privredna društva (Podnosioci prijave), Komisija za kontrolu državne pomoći, Poreska uprava, Uprava carina, CRPS, Ministarstvo pravde, Ministarstvo finansija	Realizacija investicionih projekata uz dodjelu sredstava za podsticanje direktnih investicija, putem direktnog finansijskog subvencioniranja investitora; Povećan broj radnih mjesta; Sprovedene aktivnosti podrške i promotivne aktivnosti za implementaciju Uredbe o podsticanju direktnih investicija	IO: Broj potpisanih ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicijaReferentna polazna vrijednost 2015: 0Ostvarena vrijednost 2016: 5 IO: Broj ugovorima predviđenih radnih mjesta ostvarenih investicionim projektimaReferentna polazna vrijednost 2015: 0Ostvarena vrijednost 2016: 73	IO: Broj potpisanih ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicijaReferentna polazna vrijednost 2015: 0Ostvarena vrijednost 2016: 64 IO: Broj ugovorima predviđenih radnih mjesta ostvarenih investicionim projektimaReferentna polazna vrijednost 2015: 0Ostvarena vrijednost 2016: 64	620.000 €	3.892.974 €	620.000 €	681.333 €							3.211.641 €	Na osnovu dostavljenih revizorskih izvještaja vrijednost investicija koje su realizovane za projekte kojima su dodijeljena sredstva za podsticanje direktnih investicija za 2016. godinu iznosi 3.211.641 € dok je na predmetnim projektima u 2016. godini zapošljeno 64 lica. U navedene podatke nije uvrštena vrijednost i broj zaposlenih u 2016. godini koji realizuje kompanija "Hemomont" d.o.o., iz razloga što obaveza izveštavanj a navedenoj kompaniji još nije dospjela.
STRATEŠKI CILJ	3	INOVACIJE I PREDUZETNIŠTVO																
Podcilj	3.1.	UNAPRJEĐENJE INOVACIONE EFIKASNOSTI PREDUZEĆA																
Mjera	3.1.1.	Obezbeđivanje grantova za istraživanja i razvoj i drugih oblika stimulisanja preduzeća da se bave istraživanjima i inovacijama																

[illegible]

Podcilj	3.2.	PROMOCIJA PREDUZETNIŠTVA I RAZVOJ MSP
Mjera	3.2.1.	Unaprjeđenje nefinansijskog modela podrške u skladu sa razvojnim i inovativnim potrebama preduzeća

Aktivnost	3.2.1.1.	Obezbjedenje usluga poslovne podrške preduzećima u oblasti zaštite prava intelektualne svojine (informisanje, konsalting, promotivne kampanje)	Vodeće institucije: ME, Zavod za intelektualnu svojinu (ZIS), ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partner: Poslovne asocijacije, Preduzeća u sektoru industrije	Organizovani seminari o podizanju svijesti o značaju zaštite prava intelektualne svojine (patenti i žigovi)	IO: Broj održanih događaja/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2015: 2 događaja/50 učesnika na seminarima zaštite intelektualnih prava Ciljna vrijednost 2016: 2 događaja/50 učesnika na seminarima zaštite intelektualnih prava	IO: 2 seminara i to Seminar "Madridski i Haški sistemi" - 56 učesnika i Seminar "Evropski patenti i sistemi: od podnošenja prijave do priznanja patenta" - 50 učesnika												Podignuta svijest javnosti o temama seminara, unaprijeđeno znanje, kao i motivisano st za akciju, konkretno za primjenu znanja u odnosnom ambijentu.	
Aktivnost	3.2.1.2.	Realizacija usluga mentorstva za preduzeća	Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partneri: Biznis centri, lokalne samouprave	Unaprijeđeni kapaciteti Biznis centara za pružanje usluga mentorstva za preduzeća u oblasti industrije; Povećan broj preduzeća koje su podržane kroz usluge mentorstva (podrška u pripremi i realizaciji razvojnih planova, uspostavljanja poslovnih saradnje, podrške u dostupnosti nove tehnologije i sl.)	IO: Broj obučanih mentora Referentna polazna vrijednost 2015: 14 Ciljna vrijednost 2016: 16 IO: Broj preduzeća koja koriste usluge mentorstva Referentna polazna vrijednost 2015: 31 Ciljna vrijednost 2016: 40	IO: Broj obučanih mentora Ostvarena vrijednost U 2016: 0 IO: Broj preduzeća koja koriste usluge mentorstva: 0 Ostvarena vrijednost u 2016: 0 U 2016.god. pružanje mentorstva novim preduzećima, kao i obuka novih mentora nije vršena. Prva faza projekta 2013-2016. je završena zaključno sa martom 2016.god i tokom 2016. se radilo na pripremi otpočinjanja nove, II faze projekta.	13.000 €	0	10.000 €	0				3.000 €	0			Efekt implementacije projekta za 2016 nisu evidentni jer je projekat u 2016. uključivao pripremu II faze implementacije.	Nakon verifikacije Sporazum o saradnji na projektu:Uspostavljanje i promocija mentorstva za mala i srednja preduzeća na Zapadnom Balkanu (II faza) u Crnoj Gori između Ministarstva ekonomije-DDSME i JICA, očekuje se da će se u prvoj polovini 2017. godine potpisati Sporazum između partnerskih strana i da će nakon toga započeti projektne aktivnosti.

Aktivnost	3.2.1.3.	Realizovati program obuke i savjetovanja za ključne aktere u kreiranju predloga projekata u okviru EU programa	Vodeća institucija: ME, MN Ključni partneri: Direkcija za razvoj MSP, MORT, M PRR, Poslovne asocijacije	Podignut nivo iskorišćenosti raspoloživih programa EU (H 2020 i COSME) u podsticanju razvoja inovativnih preduzeća	IO: Broj održanih obuka/Broj učesnika (predstavnik preduzeća) Referentna polazna vrijednost 2015: 2 obuke/30 predstavnika preduzeća Ciljna vrijednost 2016: 4/60 IO: Broj odobrenih aplikacija u okviru programa Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ciljna vrijednost 2016: 2	IO: Broj održanih obuka/Broj učesnika (predstavnik preduzeća) Ostvareni rezultat u 2016: 3 događaja /83 učesnika (1 radionica sa 10 učesnika/preduzeća na temu apliciranja za SME instrument; Info dan za oblast „Maria Skłodowska Kiri Akcije- MSCA“ sa 38 učesnika; Radionica na temu Odgovorno ostraživanje i inovacije i aktuelni konkurs za projekte u programu Horizont 2020 – Nauka sa društvom i za učesnika IO: Broj odobrenih aplikacija u okviru programa Ostvarena vrijednost u 2016: 0 odobrenih aplikacija (1 aplikacija je predata ali rezultati uspjehnosti nijesu još uvijek raspoloživi).	304.000 €	5.000,00 €					299.000 €	0	5.000 €	5000			Učesnici radionice u okviru COSME programa, projekat EEN, upoznati su sa benefitima i procedurama apliciranja za SME instrument u okviru Horizont 2020 programa. Jedno preduzeće je predalo aplikaciju. Događaji posvećeni segmentima Okvirnog programa za istraživanje i inovacije "Horizont 2020" učesnicima su približili mogućnosti programa, posebno za dvije navedene oblasti i time podstakli učesnike da apliciraju za fondove EU iz domena istraživanja i inovacija.	Za realizaciju aktivnosti u 2016. je planirano 304.000€, a realizovano 5.000€ za COSME EEN iz razloga što će Okvirni ugovor za podršku učešću Crne Gore u HORIZON 2020 u vrijednosti od 299.000,00 € biti realizovan tokom 2017. godine. Broj planiranih radionica je ostvaren 75% dok je broj učesnika premašen za 38%.
Mjera	3.2.2.	Podsticanje industrijskog razvoja u ruralnim sredinama																		
Aktivnost	3.2.2.1.	Stvoriti uslove za diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama kroz realizaciju programa podrške(Agrobudžet, IPARD program 2014-2020)	Vodeća institucija: MP RRK Ključni partneri: MOR T, NTO, Poslovne asocijacije	Povećan ukupan broj i promet preduzeća/poljoprivrednih gazdinstava koja posluju u ruralnim sredinama; Povećano zapošljavanje i smanjena depopulacija u ruralnim sredinama	IO: Broj podržanih projekataReferentna polazna vrijednost 2015: 13 projekataCiljna vrijednost 2016: 18 projekata	IO: Broj podržanih projekata Ostvarena vrijednost u 2016: 7 projekata	150.000 €	44.063,85	60.000 €	17.624.41							90.000 €	26.439,44	U ovom trenutku sami poljoprivrednici proizvođači i primat daju investicijama u preradu na gazdinstvu, dok će razvoj ove mjere, za diverzifikaciju uslijediti u narednom periodu. Uz ovaj vid podrške povećali su se prihodi stanovništva u ruralnim područjima, povećala zaposlenost i doprinosi se zaustavljanju migracija.	

Aktiv ost	3.2. 3.1.	Podsticajne mjere za povećanje kvaliteta standarda postojećih smještajnih kapaciteta, kao i razvoj novih visoko kvalitetnih smještajnih kapaciteta	Voduća institucija: MORT Ključni partneri: IRFCG, bankarski sektor	Povećanje nivoa kvaliteta usluga i poboljšanje konkurentnosti u sektoru turizma; Realizovane započete investicije u visoko-kvalitetne hotelske kapacitete; Proširena visoko-kvalitetna turistička ponuda; Povećanje zaposlenosti i prihoda	IO: Povećan broj hotela sa 4 i 5 zvjezdica Referentna polazna vrijednost 2015: 125 Ciljna vrijednost 2016: 140 IO: Iznos opredjeljenih sredstava za subvencije dijela kamata na kredite Referentna polazna vrijednost 2015: 0 € Ciljna vrijednost 2016: 50.000€	IO: Povećan broj hotela sa 4 i 5 zvjezdica Ostvarena vrijednost u 2016: Povećan broj hotela sa 4 i 5 zvjezdica: U 2016 - 16 novih hotela, ukupno 141 hotel. Budžetom je opredijeljen iznos od 50.000 €.		50.000 €	50.000,00 €	50.000 €	50.000,00 €							Kroz Program subvencionisanja kamatne stope na kredite odobrene privrednim društvima i preduzetni cima iz oblasti turizma i ugostiteljstva odobrene su subvencije u iznosu od 2% poena od kamate koju je odobrio IRF prilikom dodjele kredita. Po javnom pozivu je apliciralo 8 kompanija koje su dobile kredit IRF u 2016. godini. Od tog broja 7 kompanija je ispunjavalo sve uslove. Kroz Program subvencionisanja je dodijeljena subvencija kamate za 4 investitora koji realizuju investicije u hotele visoke kategorije. Riječ je o investicijama u 3 hotela na Sjeveru i 1 hotel na Jugu, što je bitno za postizanje regionalnog balansa, s druge strane je podrška izgradnji visoko-kvalitetnih hotela, jer će svi navedeni biti kategorije 4 zvjezdice.	Nema odstupanja od plana.
--------------	--------------	--	--	---	--	--	--	----------	-------------	----------	-------------	--	--	--	--	--	--	--	---------------------------

[illegible]

Aktivnost	4.1.2.1.	Podsticati uvođenje i sertifikaciju sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane, kao i uključivanje poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta (Agrobudžet)	Vodeća institucija:MP RRRKljučni partneri:Monte organica, Poslovne asocijacije	Unaprijeđen kvalitet i bezbjednost proizvoda; Poboljšana konkurentnost; Povećan broj proizvođača uključenih u šeme kvaliteta (organska proizvodnja, zaštita geografskih oznaka itd.); Povećan broj sertifikovanih organskih proizvođača	IO: Broj poljoprivrednih proizvođačkih grupaReferentna polazna vrijednost 2015: 0Ciljna vrijednost 2016: 1 IO: Broj podržanih proizvođača za sisteme upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hraneReferentna polazna vrijednost 2015: 4Ciljna vrijednost 2016: 8 IO: Broj podržanih sertifikovanih organskih proizvođačaReferentna polazna vrijednost 2015: 71Ciljna vrijednost 2016: 90	Broj poljoprivrednih proizvođačkih grupa - 1 Broj podržanih proizvođača za sisteme upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane- 8 Broj podržanih sertifikovanih organskih proizvođača - 72		80.000 €	49.259.00 €	80.000 €	49.259.00 €								Jedno udruženje proizvođača registrovalo šemu kvaliteta, geografsku oznaku- Njeguski pršut; Podržana 72 sertifikovana organska proizvođača, proizvođači koji su ostvarili pravo na sertifikat,Uvedeno u 8 preduzeća HACCP sistem bezbjednosti proizvodnje.	
-----------	----------	--	--	---	--	--	--	----------	-------------	----------	-------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[illegible]

Aktivnost	4.1.5.1.	Podsticati internacionalizaciju domaćih preduzeća kroz pružanje informacija, organizaciju poslovnih susreta, sajnova, misije za razvoj kroz aktivnosti EEN mreže	Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partner: Članovi Konzorcijuma	Povećana spremnost za izvoz preduzeća i povećana internacionalizacija preduzeća kroz učešće na poslovnim susretima, sajmovima i misijama za razvoj. Unaprijeđena saradnja preduzeća na međunarodnom nivou	IO: Broj preduzeća kojima su pružene informacije o izvoznim tržištima i mogućnostima za međunarodnu saradnju Referentna početna vrijednost 2015: 50 Ciljna vrijednost 2016: 70 IO: Broj učesnika/preduzeća koja su učestvovala na događajima Referentna polazna vrijednost 2015: 50 Ciljna vrijednost 2016: 70 IO: Broj preduzeća koja su uspostavila poslovnu saradnju Referentna polazna vrijednost 2015: 6 Ciljna vrijednost 2016: 15	IO: Broj preduzeća kojima su pružene informacije o izvoznim tržištima i mogućnostima za međunarodnu saradnju 2016: 86 preduzeća kojima su pružene informacije o izvoznim tržištima i mogućnostima za međunarodnu saradnju IO: Broj učesnika koja su učestvovala na događajima Ostvarena vrijednost u 2016: 260 učesnika koja su učestvovala na događajima što je povećanje više od 3 puta u odnosu na planirano. IO: Broj preduzeća koja su uspostavila poslovnu saradnju Ostvarena vrijednost u 2016: 8 preduzeća koja su uspostavila poslovnu saradnju, što čini 88,8% planiranog povećanja od 9 preduzeća za 2016.	5.500,00 €	5.500,00 €					5.500 €	5.500,00 €		Unaprijeđene su mogućnosti za izvoz preduzeća i uspostavljanje međunarodne saradnje kroz zaključivanje ugovora o poslovnoj saradnji, ali i ipak krajnji efekti ostvarivanja saradnje i potpisivanja poslovnih sporazuma su nešto manji od planiranih.	Realizacija se odvijala planiranom dinamikom, iako su neke reference vrijednosti značajno veće jer je broj učesnika u raznim događajima premašio očekivanja, dok je sa druge strane veoma malo odstupanje u dijelu potpisivanja ugovora i zaključivanja poslovne saradnje.
-----------	----------	--	---	---	--	---	------------	------------	--	--	--	--	---------	------------	--	---	--

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

Akcioni plan
za sprovođenje Industrijske politike Crne Gore do 2020. godine
za 2017. godinu

Podgorica, mart 2017. godine

Ministarstvo ekonomije je, shodno Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-1808 od 7. jula 2016. godine, u saradnji sa resornim institucijama na bazi višegodišnjeg Akcionog plana za sprovođenje Industrijske politike za period 2016-2020, pripremilo **Akcioni plan za 2017.godinu.**

Akcioni plan za 2017. godinu je u funkciji realizacije višegodišnjeg Akcionog plana Industrijske politike Crne Gore do 2020. godine, i u njemu su definisani sljedeći strateški ciljevi:

- 1. Konkurentnost industrije:** Bolje poslovno okruženje i uslovi za industrijsku konkurentnost i održivost, uključujući turizam i druge sektore sa visokom dodatnom vrijednošću;
- 2. Investicije i finansije za modernizaciju industrije:** Unaprijeđen investicioni okvir za modernizaciju industrije kroz bolji pristup, raspoloživost i dostupnost finansijama;
- 3. Inovacije i preduzetništvo:** Promocija preduzetništva i preduzetničke kulture za inovacije i stabilan ekonomski rast, povećanje produktivnosti i zaposlenosti i
- 4. Pristup tržištu:** Pojednostavljene procedura za trgovinu i poslovni pristup domaćem i međunarodnim tržištima.

Nakon definisanja aktivnosti i institucija u čijoj nadležnosti je realizacija istih, u narednoj fazi prikupljene su informacije od strane institucija javnog, privatnog sektora i međunarodnih organizacija. Definisani su očekivani rezultati, izvori verifikacije, procjene potrebnih finansijskih sredstava za njihovu realizaciju i izvor sredstava.

Uspješna realizacija politike i postavljenih ciljeva doprinijeće rastu sljedećih ekonomskih pokazatelja:

- povećanje učešća industrije u BDP-u
- povećanje broja zaposlenih u sektoru industrije
- povećanje učešća industrije u ukupnom izvozu
- bolji rang u Izvještaju Svjetskog ekonomskog foruma (WEF-a) o globalnoj konkurentnosti
- bolji rang u Izvještaju Svjetske banke o lakoći poslovanja
- bolji rang u Globalnom indeksu preduzetništva i razvijenosti

Ispunjavanje navedenih ciljeva ostvariće se kroz institucionalnu i međuresorsku saradnju, pri čemu će se omogućiti dugoročno stabilan razvoj industrijskih sektora Crne Gore, kako onih koje sada smatramo značajnim, tako i onih koji će u budućem vremenu dobiti na značaju i razviti se u važne, a možda i noseće industrijske sektore u Crnoj Gori. Uz to, njihovom realizacijom stvaraju se pretpostavke za veće zapošljavanje i ravnomjerniji regionalni razvoj, što su primarni ciljevi opšte ekonomske politike Vlade Crne Gore.

Za sprovođenje Akcionog plana 2017.g. obezbijeđeno je ukupno **289.626.098€** i to:

- nacionalni budžet – **17.440.138€**
- javni sektor – **170.273.308€**
- IPA – **4.651.567€**
- donatorski programi – **236.058€**
- privatni sektor – **97.025.027€**

Od ukupne vrijednosti sredstava javnog sektora **170.273.308€**, najveći iznos odnosi se na **finansijsku podršku IRFCG** i to 83.620.000€ odnosno **49%**.

Institucije javnog sektora – **iz budžeta su obezbijedile 17.440.138€ ili 6%** ukupnog budžeta za sprovođenje Akcionog plana 2017.g.

Imajući u vidu kompleksnost implementacije industrijske politike, efikasna koordinacija na implementaciji svih utvrđenih aktivnosti je od ključnog značaja za ostvarivanje očekivanih rezultata utvrđenih Industrijskom politikom Crne Gore za period do 2020. godine.

Realizacija aktivnosti je u nadležnosti brojnih ministarstava i institucija javnog sektora, ali i u nadležnosti udruženja u okviru privatnog sektora, a određen broj aktivnosti se realizuje uz podršku međunarodnih institucija/organizacija i donatorskih projekata.

Implementacijom raznovrsnih nacionalnih programa podrške za razvoj preduzetništva, MSP i industrije u svim segmentima, podsticaja za direktne investicije, razvoj biznis zona (nacionalnih i lokalnih), podsticajima u oblasti agroindustrije, poreskim olakšicama u turizmu, energetici i dr. u kombinaciji sa mjerama i programima u oblasti tržišta rada, obrazovanja, nauke a potpomognuto sa raspoloživim sredstvima iz programa EU, IPA sredstava i drugih donatorskih programa, očekivanja su da će se stvoriti uslovi za realizaciju strateških ciljeva Industrijske politike do 2020.godine, odnosno povećanje konkurentnosti crnogorske ekonomije.

STRATEŠKI CILJ 1. KONKURENTNOST INDUSTRIJE

- **R1.1: Unaprijeđena međunarodna ekonomska konkurentnost**
- **R1.2: Unaprijeđeni ambijent za poslovanje svih preduzeća i preduzetnika**
- **R1.3: Napredak u ostvarivanju relevantnih ciljeva iz strategija Evropa 2020 i Jugoistočna Evropa 2020**

Broj	Planirane aktivnosti	Očekivani rezultati	Indikatori ostvarenosti - Referentna polazna vrijednost 2015 - Ostvarena vrijednost 2016 - Ciljna vrijednost 2017	Budžet Izvor finansiranja ⁱ					Nadležnost Izvor verifikacije
				Nacionaln i budžet (A)	Javni sektor (B)	IPA (C)	Donators ki programi (D,E)	Privatni sektor (F)	
Podcilj 1.1: UNAPRIJEĐENJE FIZIČKOG KAPITALA – ENERGETIKA, ICT, SIROVINE I TEHNOLOGIJA ZA KONKURENTNA PREDUZEĆA Prioriteti: • Sigurnost snabdijevanja, razvoj konkurentnog tržišta energije i održiv energetske razvoj • Uspostavljanje Crne Gore kao digitalne države i prepoznavanje društvenog i ekonomskog potencijal ICT-a i broadband-a • Uvođenje savremenih tehnologija i valorizacija upotrebe raspoloživih sirovina u prioritetnim sektorima kroz više faze prerade u cilju snabdijevanja tržišta visokokvalitetnim proizvodima									
1.1.1. Mjera: Efikasna valorizacija energetske kapaciteta Rezultat: Završena rekonstrukcija i revitalizacija postojećih i obezbijeđeni uslovi za izgradnju novih energetske kapaciteta, uključujući izgradnju malih hidroelektrana, vjetroelektrana i kapaciteta za korišćenje solarne energije									
1.1.1.1.	Revitalizovati postojeće i izgraditi nove energetske infrastrukturne kapacitete	• Izvršena revitalizacija hidro elektrana (HE Piva, HE Perućica, termoelektrane TE Pljevlja i malih hidroelektrana) • Izgrađene male hidroelektrane HE i vjetroelektrane VE	• IO: Broj hidroelektrana koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Referentna polazna vrijednost 2015: započeta revitalizacija HE Piva, HE Perućica Ostvarena vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: započeta revitalizacija HE Piva/12% realizacija						Vodeća institucija: ME Ključni partner: EPCG, CGES, TERNA, ostali investitori IV: Izvještaj ME/Akcion plan za implementaciju Strategije

		- Obezbijeđeno stalno, sigurno, kvalitetno i raznovrsno snabdijevanje energijom u cilju uravnotežavanja isporuke sa zahtjevima preduzeća i međunarodnim tehničkim standardima - Smanjeni gubici i negativni uticaji na životnu sredinu	investicije; HE Perućica/9% realizacija investicije IO: Broj termoelektrana koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Referentna polazna vrijednost 2015: započeta revitalizacija TE Pljevlja Ostvarena vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: započeta revitalizacija/25% ostvarenosti investicija IO: Broj malih HE koje su revitalizovane/stepen ostvarenosti investiranja u revitalizaciju Referentna polazna vrijednost 2015: nema revitalizovanih malih HE Ostvarena vrijednost 2016: revitalizacija jedne mHE/360.000€ odnosno 28,8% realizacije investicije u odnosu na plan Ciljna vrijednost 2017: 2 male HE/50% ostvarenosti						TE Pljevlja: 16.000.000€	razvoja energetike do 2030
--	--	---	---	--	--	--	--	--	---	-----------------------------------

			investicija u odnosu na ukupnu investiciju IO: Broj izgrađenih malih HE/stepen ostvarenosti investiranja u izgradnju malih HE Referentna polazna vrijednost zaključno sa 2015: 14 izgrađenih malih HE Ostvarena vrijednost 2016: u pogon puštena jedna nova mHE/13.085.490,08€ odnosno 72% realizacije investicije u odnosu na planiranu Ciljna vrijednost 2017: najmanje 1 mala HE/20% stepen ostvarenosti investiranja u izgradnju malih HE IO: Broj izgrađenih VE/stepen realizacije investicija u izgradnju VE Referentna polazna vrijednost 2015: nema izgrađenih VE Ostvarena vrijednost 2016: 1 izgrađena vjetro-farma/103.510.364€ odnosno 93,7% realizacije investicije u odnosu na planiranu	<u>mHE:</u> 10.200.000€ <u>mHE:</u> 20.013.308€					
--	--	--	---	---	--	--	--	--	--

			Ciljna vrijednost 2017: 1 izgrađena vjetro-farma/54% stepen realizacije investicije u izgradnju VE					<u>VE:</u> 91.462.142€	
1.1.2. Mjera: Upotreba ICT za razvoj konkurentne industrije Rezultat: Uspostavljanje infrastrukture i uslova da preduzeća i zaposleni unaprijede svoje svakodnevno poslovanje povećanjem korišćenja savremenih ICT, na prostoru cijele Crne Gore									
1.1.2.1.	Razviti nacionalnu broadband mrežu	- Otvoren pristup sa velikim brzinama svim preduzećima u Crnoj Gori u cilju proširenja tržišta i obezbjeđenja boljih usluga po povoljnijim cijenama; - Postavljanje kvalitetnog širokopojasnog internet pristupa u cilju olakšavanja/unapređenja poslovanja	IO: Garantovan broadband pristup (agnostik pristup) preduzećima; maksimalna brzina internet konekcije u preduzećima Referentna polazna vrijednost u 2015: 99% preduzeća ima pristup internetu; Otvoren pristup brzinama u opsegu 10Mbps>30Mbps ima 26,9%, pristup brzinama u opsegu 30Mbps>100 Mbps ima 14%, a preko 100 Mbps ima 7,9% preduzeća Ostvarena vrijednost u 2016: 99,1% preduzeća imalo je pristup internetu. Otvoren pristup brzinama u opsegu 10Mbps>30Mbps imalo je 33,3%, pristup brzinama 30 Mbps>100Mbps imalo je 20,6%, a preko 100 Mbps koristilo je 8,3% preduzeća. Ciljna vrijednost do kraja 2017:	-					Vodeća institucija: Ministarstvo ekonomije Ključni partner: Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, MONSTAT IV: Izvještaj o realizaciji Strategije razvoja informacionog društva 2020, Izvještaji EKIP i MONSTAT za 2017. godinu

			Povećanje % preduzeća koja imaju pristup internetu Garantovan broadband pristup (agnostik pristup) od najmanje 10% povećanje svih raspoloživih brzina internet konekcije u opsezima (10Mbps >30Mbps, 30Mbps>100Mbps i većim od 100 Mbps)						
1.1.2.2.	Uspostaviti i obezbijediti funkcionisanje jedinstvene kontaktne tačke za pružanje informacija i elektronsko pružanje usluga privredi u cilju podizanja njihove konkurentnosti	Unaprijeđena dostupnost i sadržaj portala e-Uprava.me	IO: Obezbijedena dostupnost najviše korišćenim elektronskim uslugama državne uprave od 300 servisa do 2017. godine Referentna polazna vrijednost u 2015: 129 elektronskih usluga na portal e-Uprava.me Ostvarena vrijednost u 2016: 195 elektronskih usluga na portalu www.eUprava.me, Ciljna vrijednost do kraja 2017: 300 servisa na portalu e Uprava.me	-					Vodeća institucija: Ministarstvo javne uprave Ključni partner: Organi državne uprave IV: Izvještaj Ministarstva javne uprave za 2017. godinu
1.1.3. Mjera: Veća raspoloživost sirovina za prioritetne sektore									
Rezultat: Upotreba raspoloživih sirovina u prerađivačkoj industriji kroz proizvodnju sa višim fazama prerade									
1.1.3.1.	Podsticati ulaganja u više faze prerade i marketinga prehrambenih	Povećana dodata vrijednost u prehrambenoj industriji; Poboljšan kvalitet	IO: Ukupan broj podržanih projekata	1.300.000 €		3.900.000€		5.200.000€	Vodeća institucija: MPRR

	proizvoda kroz dodjelu grantova (IPARD like 2; IPARD like 2.2 projekat)	prehrambenih proizvoda; Povećana konkurentnost u industriji prerade hrane i raznovrsnost proizvoda na tržištu; Unaprijeđenje standarda bezbjednosti hrane, fitosanitarnih i sanitarnih standarda	Referentna polazna vrijednost 2015: 257 projekata Ostvarena vrijednost 2016: 39 projekata Ciljna vrijednost 2017: 100 projekata						Ključni partneri: ME- Direkcija za razvoj MSP, PKCG, IRFCG IV: Izvještaj MPRR
1.1.3. 2.	Unaprijediti ponudu drvne sirovine sa ciljem njene bolje dostupnosti za drvoprerađivače	Povećana raspoloživost i prodaja drvne sirovine	IO: Godišnja stopa rasta posječne drvne sirovine Referentna polazna vrijednost 2015: 613.670 m ³ Ostvarena vrijednost 2016: 345.529 m ³ Ciljna vrijednost 2017: na nivou vrijednosti u 2015. godini	650.000€					Vodeća institucija: MPRR Ključni partner: Poslovne asocijacije IV: Podaci MONSTAT
1.1.3. 3.	Razvoj i podsticanje privrede kroz efikasnije upravljanje mineralnim sirovinama ⁷	- Povećan obim proizvodnje mineralnih sirovina, po vrstama - Povećan broj dodijeljenih koncesija za	IO: Godišnji obim proizvodnje mineralnih sirovina Referentna polazna vrijednost 2014: TG kamen: 653.507 m ³ AG kamen: 5.851,38 m ³	-					Vodeća institucija: ME Ključni partner: Privredna društva-

⁷ Imajući u vidu da su podaci za t.g. dostupni krajem II kvartala, praćenje realizacije aktivnosti se evidentira na nivou podataka iz prethodne godine.

		eksplataciju mineralnih sirovina Veća zaštita prava potrošača i veća konkurentnost legalnih proizvođača - koncesionara	Šljunak i pijesak: 39.381 m3 Mrki ugalj: 0 t Mrkolignitni ugalj: 1.650.037 t Crveni boksit: 0 Bijeli boksit: 2.086,28 t Olovo i cink: 968.428 t Ostvarena vrijednost 2015: TG kamen: 517.639 m3 AG kamen: 6.032 m3 Šljunak i pijesak: 33.623 m3 Mrki ugalj: 18.117 t Mrkolignitni ugalj: 1.734.772 t Crveni boksit: 0 Bijeli boksit: 1.801 t Olovo i cink: 1.080.020 t Ciljna vrijednost 2016: TG kamen: 300.885 m3 AG kamen: 6.935 m3 Šljunak i pijesak: 0 Mrki ugalj: 160.000 t Mrkolignitni ugalj: 1.500.000 t Crveni boksit: 400.000 t Bijeli boksit: 0 Olovo i cink: 510.000 t						koncesionari IV: Podaci MONSTA T, Izvještaj ME
1.1.4. Mjera: Uvođenje savremenih tehnologija u prioritetnim sektorima Rezultat: Stvoreni uslovi da preduzeća u prioritetnim sektorima uvide i primjenjuju tehnologiju koja omogućava stvaranje dodate vrijednosti									
1.1.4.1.	Realizacija Programa podrške za modernizaciju prerađivačke industrije	- Povećan obim investicija u modernizaciju industrije - Unaprijeđene i modernizovane	IO: Broj preduzeća koji je podržan u okviru Programa Referentna polazna vrijednost 2016: 1	100.000€					Vodeća institucija: ME Ključni partneri:

	(kombinovani model finansiranja kupovine opreme realizovan kroz kreditni aranžman sa IRF i subvencijom ME)	- operativne aktivnosti, efikasnost i produktivnost - Unaprijeđeni tehnološki kapaciteti	Ciljna vrijednost 2017: 6 IO: Vrijednost ukupne podrške kroz grantove Referentna polazna vrijednost 2016: 9.500 Ciljna vrijednost 2017: 100.000€						IRFCG, MPRR, MN IV: Program, Izvještaj ME
1.1.4.2.	Obezbijediti nacionalnu podršku za razvoj novih tehnologija/inoviranje postojećih kroz programe EU	Obezbijedjeni nacionalni grantovi u okviru poziva za kofinansiranje naučno-istraživačkih aktivnosti za projekte koji se odnose na razvoj novih tehnologija i inoviranje postojećih kroz H2020, Eureka	IO: Broj uspješno finansiranih projektnih predloga sa učešćem preduzeća u EUREKA Referentna polazna vrijednost 2015: 1 Ostvarena vrijednost 2016: 1 Ciljna vrijednost 2017: najmanje 2 IO: Broj finansiranih projektnih prijedloga sa učešćem preduzeća u H2020 Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: najmanje 1	100.000€ (EUREKA 60.000€ po konkursu NID 2017 HORIZON 40.000€ po konkursu NID 2017) Kontribucija za EUREKA Program 2017: 3.398,16 EUR 1.322.034,90€ (kontribucija za učešće CG u H2020 za 2017.)					Vodeća institucija: MN Ključni partneri: Licencirane naučno-istraživačke ustanove, preduzeća, ministarstva IV: Izvještaj MN

1.1.4.3.	Pripremiti projektni prijedlog modernizacije i unaprjeđenje konkurentnosti metalne industrije (UNIDO)	Pripremljen Projekat modernizacije i unaprjeđenja konkurentnosti metalne industrije u saradnji sa UNIDO u skladu sa Strateškim okvirom za Crnu Goru 2017-2020 (CPF)	IO: Urađen projektni prijedlog Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 1 projekat	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: UNIDO, PKCG, Inženjerska komora, Univerziteti, itd IV: Izvještaj ME
1.1.4.4.	Pripremiti projektni prijedlog modernizacije I unaprjeđenja konkurentnosti tekstilne industrije (UNIDO)	Pripremljen Projekat modernizacije I unaprjeđenja konkurentnosti tekstilne industrije u saradnji sa UNIDO u skladu sa Strateškim okvirom za Crnu Goru 2017-2020 (CPF)	IO: Urađen projektni prijedlog Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 1 projekat	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: UNIDO, PKCG, Inženjerska komora, Univerziteti, itd. IV: Izvještaj ME
1.1.4.5.	Pripremiti projektni prijedlog za jačanje konkurentnosti MSP kroz razvoj klastera (UNIDO)	Pripremljen Projekat za jačanje konkurentnosti MSP kroz razvoj klastera u saradnji sa UNIDO u skladu sa Strateškim okvirom za Crnu	IO: Urađen projektni prijedlog Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 1 projekat	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: UNIDO, Opštine, itd

		Goru 2017-2020 (CPF)							IV: Izvještaj ME
1.1.4. 6.	Pripremiti projektni prijedlog unaprjeđenja energetske efikasnosti u sektoru industrije (UNIDO)	Pripremljen Projekat unaprjeđenja energetske efikasnosti u sektoru industrije u saradnji sa UNIDO u skladu sa Strateškim okvirom za Crnu Goru 2017-2020 (CPF)	IO: Urađen projektni prijedlog Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 1 projekat	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: UNIDO, Inženjerska komora, itd IV: Izvještaj ME
Podcilj 1.2: RAZVOJ LJUDSKOG KAPITALA I VJEŠTINA ZA KONKURENTNOST INDUSTRIJE Prioriteti: - Povezivanje visokog obrazovanja i privrede, uspostavljanje modela cjeloživotnog učenja i podizanje preduzetničko-inovativnog karaktera obrazovanja - Unaprjeđenje znanja, vještina i kompetencija u cilju povećanja mogućnosti zapošljavanja i povećanja konkurentnosti kroz formalno obrazovanje, neformalno učenje i osposobljavanje									
1.2.1. Mjera: Obrazovanje u skladu sa potrebama tržišta rada Rezultat: Uspostavljen sistem kreiranja potrebnih znanja i vještina u skladu sa potrebama privrede i promovisanje koncepta cjeloživotnog učenja									
1.2.1. 1.	Modernizovati obrazovne programe stručnog obrazovanja nivoa III i IV u oblasti industrije ⁸	Obrazovni programi stručnog obrazovanja nivoa III i IV iz oblasti mašinstva, elektrotehnike, prerade hrane, građevine i dr, usklađeni sa	IO: Broj inoviranih obrazovnih programa Referentna polazna vrijednost 2015: 5 inoviranih obrazovnih programa Ostvarena vrijednost 2016: 5 Ciljna vrijednost u 2017: 10			140.000 €			Vodeća institucija: MP Ključni partneri: Obrazovne ustanove IV: Izvještaj MP

⁸ Novac koji je namijenjen za realizaciju aktivnosti 1.2.1.1. odnosi se i na aktivnost 1.2.1.2.

		potrebama tržišta rada							
1.2.1.2.	Izrada standarda zanimanja i standarda kvalifikacija u skladu sa potrebama tržišta rada u oblastima energetike, telekomunikacija, prerađivačke industrije, prerade hrane i građevinarstvo	- Definisani ishodi učenja - Stvoren osnov za objektivnu provjeru postignuća učenja	IO: Broj standarda zanimanja Referentna polazna vrijednost 2015: 248 standarda zanimanja Ostvarena vrijednost 2016: 23 Ciljna vrijednost u 2017: najmanje 20 standarda zanimanja	-					Vodeća institucija: MP Ključni partneri: CSO, Savjet za kvalifikacije, Sektorske komisije, Obrazovne ustanove, Udruženja poslodavaca IV: Odluke Savjeta za Kvalifikacije (za standard zanimanja i standard kvalifikacija) i Nacionalnog Savjeta za kvalifikacije (za obrazovne programe)
1.2.1.3.	Modernizovati i promovisati studijske programe u skladu sa potrebama tržišta rada, sa posebnim naglaskom na	Modularizovani studijski programi	IO: Definisani ishodi učenja za studijske programe na ustanovama visokog obrazovanja sa stanovišta predmeta	-					Vodeća institucija: MP Ključni partneri: Obrazovne ustanove

	prirodne i tehničke nauke ⁹		Referentna polazna vrijednost 2015: svi studijski programi na ustanovama visokog obrazovanja urađeni na osnovu ishoda učenja Ostvarena vrijednost u 2016: Inovirani i reformisani studijski programi na Univerzitetu CG iz oblasti tehničko - tehnoloških i prirodnih nauka po modelu 3+2+3 Ciljna vrijednost u 2017: Akreditovani studijski programi na Univerzitetu CG iz oblasti tehničko - tehnoloških i prirodnih nauka po modelu 3+2+3 IO: Broj svršenih studenata iz oblasti prirodnih i tehničkih nauka Referentna polazna vrijednost 2015: oko 700 studenata Ostvarena vrijednost u 2016: 700 Ciljna vrijednost u 2017: 700						IV: Izvještaj MP
--	--	--	---	--	--	--	--	--	------------------

⁹ U sklopu aktivnosti 1.2.1.3. date su vrijednosti za Univerzitet CG. Osim Univerziteta CG, na crnogorskoj teritoriji postoje još dva univerziteta: Univerzitet Donja Gorica i Univerzitet Mediteran. Obzirom da je kreiranje, struktura i sadržaj studijskih programa dio autonomije svakog univerziteta, za restukturiranje istih, za sada, se sprovodi samo na državnom univerzitetu.

1.2.1.4.	Unapređenje kvaliteta praktične nastave (učenje kroz rad) u oblastima energetike, telekomunikacij e, prerađivačke industrije, prerada hrane i građevinarstvo	- Unaprijeđena praktična znanja nastavnika stručnih škola - Povećano učešće (%) programa u kojima učenici stručnih škola praktičnu nastavu realizuju kod poslodavca - Unaprijeđena saradnja između škola i poslodavaca - Unaprijeđene praktične vještine učenika u sektoru industrije kao i sposobnosti učenika srednjih stručnih škola - Brži prelazak iz obrazovanja do posla	IO: Broj nastavnika koji su prošli obuku kod poslodavca Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost u 2016: 20 nastavnika Ciljna vrijednost 2017: 70 nastavnika IO: Broj srednjih stručnih škola čiji su nastavnici prošli obuku kod poslodavca Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost u 2016: 5 škola Ciljna vrijednost 2017: 14 škola IO: Broj poslodavaca kod kojih je realizovana praktična nastava Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost u 2016: 15 poslodavaca Ciljna vrijednost 2017: 84 poslodavca IO: Procenat tehničkih škola koje realizuju praktičnu	-					Vodeće institucije: MP, Centar za stručno obrazovanje Ključni partneri: Obrazovne ustanove, Privredna komora CG IV: Izvještaji kompetentnih ustanova u vezi osnivanja spoljašnje kontrole škola
----------	--	---	--	---	--	--	--	--	---

			nastavu kod poslodavca						
			Referentna polazna vrijednost 2015: 60% Ostvarena vrijednost u 2016: 66% Ciljna vrijednost 2017: 68%						
1.2.1. 5.	Realizovati program obuke za MSP i jačanja kapaciteta za razvoj preduzetništva	- Realizacija programa obuke za novoosnovana preduzeća - Unaprjeđene vještine polaznika obuke	IO: Broj realizovanih obuka za novoosnovana preduzeća/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 1 obuka /71 učesnik Ciljna vrijednost 2017: 2 obuke/30 učesnika					400€	Vodeća institucija: PKCG Ključni partneri: Direkcija za razvoj MSP, UPCG, ZZZCG, CRNVO, MBA
		Edukacija o konkretnim temama prepoznatim kroz analizu potreba za osposobljavanjem (organizacija okruglih stolova, konferencija)	IO: Broj održanih obuka za TNA analizu/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 24 obuke/611 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 30 obuka/600 učesnika					5.000€	IV: Izvještaji PKCG/Izvješ taji sa održanih programa obuke
		Unaprijeđene kompetencije zaposlenih u institucijama	IO: Broj institucija/broj obuka/broj polaznika Referentna polazna vrijednost 2016: 6					500€	

		koje se bave podrškom osnivanja i razvoja MSP	institucija/4 obuke/60 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 6 institucija/2 obuke/30 učesnika						
1.2.1.6.	Organizovanje susreta sa privredom i obrazovnim institucijama u cilju definisanja kadrova potrebnih za privredu	Definisanje kadra neophodnog za privredu	IO: Broj održanih susreta Ostvarena vrijednost 2016: 2 susreta Ciljna vrijednost 2017: najmanje 2	-					Vodeća institucija: MBA Ključni partner: Privredna društva-članovi MBA i obrazovne institucije IV: MBA site i Biznis insider
1.2.2. Mjera: Usklađivanje obrazovne ponude sa potrebama tržišta rada, kao i poboljšanje dostupnosti sticanja kvalifikacija različitim ciljnim grupama Rezultat: Stvoreni uslovi za unaprjeđenje tržišta rada koje omogućava jačanje kapaciteta i vještina, veću mobilnost radne snage, zapošljavanje i otvaranje novih radnih mjesta									
1.2.2.1.	Realizovati program podsticanja zapošljavanja u industriji i sektorima koji podržavaju industrijski razvoj	Povećano samozapošljavanje i zapošljavanje u industriji i sektorima koji podržavaju industrijski razvoj (prerađivačka industrija, rudarstvo i građevinarstvo) kroz dodjelu kredita za otvaranje novih	IO: Broj samozaposlenih i zaposlenih u sektoru industrije Referentna polazna vrijednost 2015: 9 lica Ostvarena vrijednost 2016: 9 lica Ciljna vrijednost 2017: 11 lica	200.000€					Vodeća institucija: MRSS Ključni partner: ZZZCG IV: Izvještaj Zavod za zapošljavanje

		preduzeća i zapošljavanje u okviru postojećih. Kreditna podrška je u iznosu od 5.000€ po radnom mjestu.							
1.2.2.2.	Realizovati program obrazovanja i osposobljavanja za lica koja traže zaposlenje u skladu sa potrebama razvoja industrije	• Stečene nove stručne kvalifikacije i ključne kompetencije lica koja su završila programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih (programi obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije i ključnih vještina potrebnih za obavljanje poslova određenog zanimanja)	• IO: Broj osoba koje su završile programe i treninge Referentna polazna vrijednost 2015: 300 lica Ostvarena vrijednost 2016: 223 lica Ciljna vrijednost 2017: 150 lica	150.000€					Vodeća institucija: ZZZCG Ključni partner: MRSS, MP, Ispitni centar, Centar za stručno obrazovanje, Direkcija za razvoj MSP IV: Izvještaj o evaluaciji programa ZZZCG, sertifikati o završenoj obuci
1.2.2.3.	Realizacija tematskih aktivnosti/događaja u cilju daljeg usklađivanja obrazovne ponude sa potrebama tržišta rada	• Organizacija seminara/okruglih stolova u okviru pojedinačnih oblasti: • Formiranje adekvatne strukture radne	• IO: Broj održanih okruglih stolova/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 2 okrugla stola/69 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 2 okrugla stola/50 učesnika					400€	Vodeća institucija: PKCG IV: Izvještaji PKCG

		snage u oblasti građevinarstva Saradnja sa naučnoobrazovnim i stručnim institucijama na definisanju strukovnih profila i na stručnom usavršavanju, rješavanju privrednih pitanja i razvoju novih programa za privredna društva, organizacije, a koji se tiču energetske efikasnosti i zaštite životne sredine							
Podcilj 1.3: UNAPRJEĐENJE POSLOVNOG AMBIJENTA Prioriteti: - Unaprijeđenje postojećeg regulatornog okvira I poslovnog ambijenta - Uspostavljanje I unaprijeđenje neophodne osnovne poslovne infrastrukture									
1.3.1. Mjera: Unaprijeđenje regulatornog okvira i poslovnog ambijenta Rezultat: Unaprijeđen poslovni ambijent kreiranjem jasnog i predvidivog regulatornog okvira, uz smanjenje troškova poslovanja, postizanje visokog stepena automatizacije i upotrebe principa e-uprave									
1.3.1.1.	Realizovati preporuke iz Akcionog plana „Giljotine“ propisa koji se odnose na oblast industrije	Implementacija definisanih oko 195 preporuka u oblasti industrije koje se odnose na izmjenu oko 60 propisa iz oblasti industrije	IO: Broj implementiranih preporuka u oblasti industrije Referentna polazna vrijednost (zaključno sa 2015. godinom): 125 implementiranih	-					Vodeća institucija: Ministarstvo finansija IV: Izvještaj MF

			preporuka u oblasti industrije Ostvarena vrijednost 2016: realizovane 4 preporuke od ukupno 57 (odustalo se od realizacije 16 preporuka) Ciljna vrijednost 2017- 2018: oko 50 preporuka						
1.3.1. 2.	Uvođenje potpune online registracije preduzeća i širenje registracije na 8 područnih jedinica za registraciju	Pojednostavljena procedura registracije preduzeća	IO: Napredak u rangu Doing Business Svjetske banke u indikatoru “registracija preduzeća” Referentna polazna vrijednost Izvještaj Doing business 2016/2017: rang 58 Ciljna vrijednost Izvještaj Doing business 2017/2018: rang < 58	-					Vodeća institucija: Ministarstvo finansija Ključni partner: Poreska uprava IV: Izvještaj MF/Poreska uprava
1.3.1. 3.	Skraćenje rokova za registraciju nepokretnosti u katastru povećanjem efikasnosti katastara	Pojednostavljena procedura registracije nepokretnosti	IO: Napredak u rangu Doing Business Svjetske banke u indikatoru “registracija nepokretnosti” Referentna polazna vrijednost Izvještaj Doing business 2016/2017: rang 78 Ciljna vrijednost Izvještaj Doing business 2017/2018: rang < 78	-					Vodeća institucija: Ministarstvo finansija Ključni partner: Uprava za nekretnine IV: Izvještaj MF/ Uprava za nekretnine
1.3.1. 4.	Uvođenje elektronskog poslovanja u	Pojednostavljena procedura izdavanja	IO: Napredak u rangu Doing Business Svjetske	150.000€					Vodeća institucija: MORT

	proces izdavanja građevinske dozvole	građevinske dozvole	banke u indikatoru "građevinska dozvola"						IV: Izvještaj Svjetske Banke
1.3.1.5.	Kreiranje inventara propisa o fiskalitetima na lokalnom nivou i preporuke za smanjenje	Kreirana lista svih fiskalnih i parafiskalnih opterećenja za poslodavce na lokalnom nivou kao i stavovi poslodavaca po pitanju opterećenja lokalnim fiskalitetima	IO: Kreiran registar fiskaliteta i parafiskaliteta na nacionalnom nivou i na nivou svih jedinica lokalne samouprave u Crnoj Gori Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat je počeo sa realizacijom krajem 2016. i početkom 2017. godine) Ciljna vrijednost 2017: Kreiran registar propisa i urađena ekonomska analiza opterećenja istih za privredu				18.000€ Medjunarodna organizacija rada		Vodeća institucija: Unija poslodavaca Crne Gore, Lokalne samouprave IV: Izvještaj Unije poslodavaca

1.3.2. Mjera: Razvoj poslovne infrastrukture u skladu sa potrebama preduzeća
Rezultat: Podignut nivo poslovnih aktivnosti preduzeća u prioritetnim sektorima u okviru unaprijeđenih usluga koje pružaju biznis zone, tehnološki park, inkubatori, biznis centri

1.3.2.1.	Implementacija Uredbe o biznis zonama ¹⁰	- Priprema projektne dokumentacije i donošenje Odluke o osnivanju prve biznis zone od strateškog značaja u Crnoj Gori - Priprema Modela uspostavljanja i upravljanja strateškim biznis zonama u Crnoj Gori	IO: Broj osnovanih biznis zona od strateškog značaja Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 1 IO: Broj biznis zona od strateškog značaja za koje će biti sprovedene odredbe Odluke o osnivanju biznis zona – broj proglašanih biznis zona od strateškog značaja Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 3 IO: Broj održanih promotivnih događaja u cilju privlačenja novih investitora	70.000€			30.000€ (UNDP)		Vodeća institucija: Vlada Crne Gore Ministarstvo ekonomije Ključni partner: Jedinice lokalne samouprave IV: Izvještaj ME
----------	---	---	--	---------	--	--	----------------	--	--

¹⁰ Budžet opredijeljen za aktivnost 1.3.2.1. odnosi se i na aktivnost 4.1.1.2. koje se implementiraju u sklopu projekta „Unaprjeđenje konkurentnosti privrede u Crnoj Gori“ u saradnji Ministarstva ekonomije, Sekretarijata za razvojne projekte, opština i UNDP(ukupna vrijednost projekta 100.000€).

		Program promocije u cilju privlačenja investitora u biznis zone	Referentna polazna vrijednost 2016: 1 Ciljna vrijednost 2017: 2						
1.3.2.2.	Projekat uspostavljanja prvog Naučno-tehnološkog parka u Crnoj Gori	- Unaprijeđena institucionalna infrastruktura NTP Nikšić završetkom izgradnje IPC Nikšić i početkom radova na centralnoj jedinici u Podgorici; - Ojačani naučni i privredni kapaciteti i veza nauke i privrede i unaprijeđena komercijalizacija istraživanja	IO: Uspostavljen IPC "Tehnopolis" u Nikšiću/broj preduzeća-stanara (započeti radovi na izgradnji) Referentna polazna vrijednost 2015: Započeti radovi na izgradnji IPC Tehnopolis u Nikšiću Ostvarena vrijednost u 2016: Uspostavljen IPC „Tehnopolis" u Nikšiću/Završeni građevinski radovi na rekonstrukciji/adaptaciji i Doma vojske u Nikšiću gdje je smješten „Tehnopolis"/ Objekat svečano otvoren 17. septembra 2016. godine i opremljen osnovnom opremom IO: Broj stanara NTP Nikšić	65.000€	10.000€				Vodeća institucija: MN Ključni partneri: Licencirane naučno-istraživačke ustanove, preduzeća IV: Izvještaj MN

			Referentna polazna vrijednost 2016: 14 stanara Ciljna vrijednost 2017: 13 novih stanara (3 stanara u objektu i 10 virtuelnih) IO: Broj organizovanih treninga/učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 30 treninga/ 950 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 50 treninga/ 1500 učesnika IO: Broj uspostavljenih laboratorija Referentna polazna vrijednost 2016: 0 laboratorija Ciljna vrijednost 2017: 2 laboratorije (biotehnologija i industrijski dizajn) IO: Započeti radovi na rekonstrukciji/izgra	60.000€ (projekat INVO)						
--	--	--	--	----------------------------	--	--	--	--	--	--

			dnji NTP u Podgorici— centralna jedinica Referentna polazna vrijednost 2015: 0/0 Ostvarena vrijednost 2016: 0/0 (Pravno uspostavljanje Centralne jedinice NTP Podgorica je odloženo za 2017. godinu) Ciljna vrijednost 2017: Utvrđena lokacija i započet Glavni projekat NTP Podgorica						
1.3.2. 3.	Unaprijediti kapacitete Biznis centara i inkubatora za pružanje usluga kompanijama	- Pružene usluge kompanijama - Povećan broj stanara inkubatora	IO: Broj pruženih konsultantskih usluga od strane biznis centara Referentna polazna vrijednost 2015: 50 Ostvarena vrijednost 2016: 74 Ciljna vrijednost 2017: 80 IO: Broj usluga koje pruža inkubator za privredu Referentna polazna vrijednost 2015: 40 Ostvarena vrijednost 2016: 228				118.000€	56.500€	Vodeća institucija: ME- Direkcija za razvoj MSP Ključni partner: Lokalne samouprave/ Inkubator/Bi znis centar Bar, Inkubator Berane IV: Izvještaj Direkcija za razvoj MSP

			Ciljna vrijednost 2017: 200 IO: Broj preduzeća-stanara inkubatora Referentna polazna vrijednost 2015: 35 Ostvarena vrijednost 2016: 7 Ciljna vrijednost 2017: 10						
1.3.2.4.	Realizacija projekta „Razvoj ženskog preduzetništva u opštini Rožaje”	Unaprijeđen nivo zapošljivosti žena iz ruralnih i urbanih djelova opštine Rožaje; Stvaranje podržavajuće sredine za potencijalne i nove žene preduzetnice, kroz osnivanje novog javnog servisa na lokalnom nivou i kreiranje novih biznisa vođenih od strane žena	IO: Broj žena preduzetnica koje su koristile usluge mentorstva/uspostavljanje ženskog biznis inkubatora Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat je počeo sa realizacijom krajem 2016. i početkom 2017. godine) Ciljna vrijednost 2017: 20 nezaposlenih žena edukovane i osposobljene za otvaranje sopstvenog biznisa/uspostavljen funkcionalan ženski biznis inkubator			105.890 €			Vodeća institucija: Opština Rožaje, Unija poslodavaca Crne Gore IV: Izvještaj Unije poslodavaca, Izvještaj projekta

STRATEŠKI CILJ 2. INVESTICIJE I FINANSIJE ZA MODERNIZACIJU INDUSTRIJE

- **R2.1: Bolja raspoloživost, dostupnost i pristup finansijama za preduzeća**
- **R2.2: Poboljšano finansiranje za inovativna preduzeća**
- **R2.3: Veće direktne investicije u prioritetne sektore**

Broj	Planirane aktivnosti	Očekivani rezultati	Indikatori ostvarenosti -Referentna polazna vrijednost 2015 -Ostvarena vrijednost 2016 -Ciljna vrijednost 2017	Budžet Izvor finansiranja					Nadležnost Izvor verifikacije
				Nacional ni budžet (A)	Javni sektor (B)	IP A (C)	Donators ki programi (D,E)	Privatni sektor (F)	
Podcilj 2.1: UNAPRIJEĐENJE PRISTUPA FINANSIRANJU ZA KONKURENTNA I INOVATIVNA PREDUZEĆA									
Prioriteti:									
- Poboljšanje pristupa tržištu kapitala - Dinamiziranje aktivnosti bankarskog sektora - Razvoj novih finansijskih instrumenata									
2.1.1. Mjera: Uključivanje IRFCG u finansijske programe EU koji će omogućiti razvoj novih finansijskih instrumenata									
Rezultat: Proširena sveukupna ponuda IRFCG, kao i korišćenje raspoloživih programa EU									
2.1.1.1.	Obezbjediti kredite za razvoj preduzeća u prioritetnim oblastima industrije	Plasirana kreditna sredstva za unapređenje kapaciteta preduzeća u prioritetnim oblastima industrije (prerađivačka industrija, turizam, usluge) sa povoljnim kamatnim stopama (2,5%-5%)	IO: Broj podržanih preduzeća kroz kreditne aranžmane/iznos plasiranih sredstava Referentna polazna vrijednost 2015: 220/62,8 mil€ Ostvarena vrijednost 2016: 283/59,4 mil; Ciljna vrijednost 2017: 280 /58 mil € IO: Broj novoosnovanih preduzeća iz industrije		58 mil €				Vodeća institucija: IRF CG IV: Godišnji Izvještaj IRFCG

			Referentna polazna vrijednost 2015: 8 preduzeća Ostvarena vrijednost 2016: 42/1,194 mil € Ciljna vrijednost 2017: 50/do 1% ukupnog plasmana						
2.1.1.2.	Realizovati finansijsku podršku za poboljšanje likvidnosti u prioritetnim oblastima industrije kroz factoring aranžmane	Plasirana finansijska sredstva za poboljšanje likvidnosti preduzeća u prioritetnim oblastima industrije	IO: Broj podržanih preduzeća (Broj potpisanih Ugovora) kroz factoring aranžmane Referentna polazna vrijednost 2015: 25 Ostvarena vrijednost 2016: 20 factoring aranžmana Ciljna vrijednost 2017: 22		25,62 mil €				Vodeća institucija: IRF CG IV: Godišnji Izveštaj IRFCG
2.1.1.3.	Realizovati kreditnu liniju za ulaganja u ICT sektor i kreditiranje visokoškolaca	Plasirana finansijska sredstva u okviru novih kreditnih linija za unaprjeđenje ICT i zapošljavanje visokoškolaca za 2016.	IO: Broj podržanih preduzeća iz ICT sektora Referentna polazna vrijednost 2015: 0 (kreditna linija počinje sa realizacijom u 2016) Ostvarena vrijednost 2016: 1 preduzeće Ciljna vrijednost 2017: 2 preduzeća		750.000€				Vodeća institucija: IRF CG IV: Godišnji Izveštaj IRFCG

			• IO: Obim kreditne podrške (plasman) Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 550.000.00€ Ciljna vrijednost 2017: 400.000,00€ (0,5% kreditnog plasmana za 2017) • IO: Broj novoosnovanih preduzeća od strane visokoškolaca u sektoru industrije Referentna polazna vrijednost 2015: 0 kreditna linija počinje sa realizacijom u 2016) Ostvarena vrijednost 2016: 13 preduzeća Ciljna vrijednost 2017: 14 preduzeća • IO: Obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 298.847,69€ Ciljna vrijednost 2017: 350.000,00€ (do 1% ukupnog plasmana za 2017)						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

2.1.1.4.	Realizovati kreditnu liniju za ulaganja u razvoj kreativnih industrija, podsticaj konkurentnosti i green/brownfield investicijama, tehnoloških viškovi i žene u biznisu–start up	Plasirana finansijska sredstva u okviru novih kreditnih linija u 2017. za ulaganja u oblasti kreativnih industrija, podsticanja konkurentnosti na drugim tržištima i podrška greenfield investicijama , tehnološkim viškovima i ženama u biznisu-start up	IO: Broj podržanih preduzeća iz oblasti kulture i umjetnosti (kreativne industrije)/obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2016: (kreditna linija počinje u 2017) Ciljna vrijednost 2017: do 5 preduzeća/do 1% ukupnog plasmana za 2017.	-						Vodeća institucija: IRF CG IV: Godišnji Izvještaj IRFCG
----------	--	---	--	---	--	--	--	--	--	---

			• IO: Broj podržanih preduzeća iz oblasti industrije za greenfield/brownfield investicije/obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2016: (kreditna linija počinje u 2017.) Ciljna vrijednost 2017: do 5 preduzeća/do 1% ukupnog plasmana za 2017. • IO: Broj podržanih preduzeća za tehnološke viškove /obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2016: (kreditna linija počinje u 2017.) Ciljna vrijednost 2017: do 5 preduzeća/do 1% ukupnog plasmana za 2017. • IO: Broj podržanih preduzeća za žene						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

			u biznisu-start up /obim kreditne podrške Referentna polazna vrijednost 2016: (kreditna linija počinje u 2017.) Ciljna vrijednost 2017: do 5 preduzeća/do 1% ukupnog plasmana						
2.1.1. 5.	Realizovati nove finansijske instrumente iz raspoloživih COSME fondova	- Potpisan sporazum sa finansijskim institucijama iz EU o korišćenju finansijskih instrumenata COSME programa za finansiranje prioriternih oblasti u industriji - Podrška finansijskim institucijama da učestvuju u COSME finansijskim instrumentima	IO: Broj potpisanih aplikacija COSME/broj novih finansijskih instrumenata (kreditne garancije) Referentna polazna vrijednost 2015: 1/1 Ostvarena vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: /	79.705€ (finansijska kontribucija za učešće CG u programu COSME)					Vodeća institucija: IRFCG/Komercijalne banke IV: Godišnji Izveštaj IRFCG/Komercijalne banke
2.1.2. Mjera: Kreiranje novih finansijskih instrumenata za ulaganja u vlasnički kapital za inovativna i brzorastuća preduzeća, garantne šeme koju mogu da koriste banke, na osnovu raspoloživih programa EU za region Zapadnog Balkana i priprema infrastrukturnih investicionih projekata Rezultat: Uspostavljanje novih finansijskih instrumenata, posebno usmjerenih ka inovativnim i brzorastućim preduzećima i realizacija infrastrukturnih projekata									
2.1.2. 1.	Uspostaviti instrumente finansijske	Realizovana ulaganja u vlasnički	IO: Broj podržanih preduzeća kroz		30.000€				Vodeće institucije: ME/MF

	podrške za inovativna i brzorastuća preduzeća kroz ulaganje u vlasnički kapital	kapital preduzeća kroz instrumente WB EDIF programa; - Osnivanje ENIF fonda za inovativna preduzeća sa investitorima iz Crne Gore i nacionalnim finansijskim učešćem; - Finansiranje start-upova i MSP-a iz ENIF fonda kroz vlasnički kapital	ulaganje u vlasnički kapital Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 1					Ključni partneri: IRFCG IV: Izvještaj IRFCG/ME
2.1.2.2.	Kandidovati prioritetne infrastrukturne investicione projekte koji se odnose na industriju za implementaciju u okviru Zapadnobalkanskog investicionog okvira (WBIF)	- Povećanje investicija kroz razvoj infrastrukture za projekte sa jedinstvene liste prioritetnih projekata (SPP-14 projekta) u oblastima energetike, saobraćaja, zaštite životne sredine - Jačanje kapaciteta za podršku pripreme i	IO: Broj projekata koji se trenutno implementiraju i njihova ukupna vrijednost (%) Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 1 (1 projekat sa SPP liste „Italija-CG-SRB-BiH Energetska interkonekcija“. U 2016. potpisan finansijski sporazum o grantu u		29.000.000			Vodeća institucija: Relevantna Ministarstva (6), sektorske radne grupe Ključni partneri: Nacionalna investiciona komisija/Sekretarijat za razvojne projekte, MVPEI, WBIF IV: Izvještaji Nacionalne investicione komisije/Sekretarij

		implementacije prioritetnih infrastrukturnih projekata	iznosu od 24,5 mil ¹¹ iz WBIF za segment projekta-Transbalkanski elektroenergetski koridor, sekcija Crna Gora II dio) Ciljna vrijednost 2017: 1 projekat IO: Broj institucija za jačanje kapaciteta za podršku Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 7 Ciljna vrijednost 2017: 2						at za razvojne projekte	
Podcilj 2.2: PODSTICANJE DIREKTNIH INVESTICIJA U PRIORITETNE SEKTORE Prioritet: Obezbijediti odgovarajući okvir i uslove za privlačenje novih investicija										
2.2.1. Mjera: Promocija i komunikacija za privlačenje investicija u ciljanim sektorima, kao i primjena Uredbe o podsticanju direktnih investicija Rezultati: Podizanje nivoa direktnih investicija u prioritetne sektore; otvorena nova radna mjesta u prioritetnim sektorima i manje razvijenim područjima										
2.2.1. 1.	Implementacija Uredbe o podsticanju direktnih investicija kao i objavljivanje novih Javnih oglasa za učešće u postupku	Realizacija investicionih projekata uz dodjelu sredstava za podsticanje direktnih investicija, putem	IO: Broj potpisanih ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija Referentna polazna vrijednost 2016: 6	1.300.000 €					3.528.02 6€	Vodeće institucije: ME, Sekretarijat za razvojne projekte Ključni partneri: Privredna društva (Podnosioci prijava), Komisija

¹¹ Sredstva granta iz WBIF fonda u iznosu od 24,5 mil€ za projekat **Italija-CG-SRB-BiH Energetska interkonekcija** – segment Transbalkanski elektroenergetski koridor, sekcija Crna Gora II dio, koji se implementira od strane KfW banke za period do 2024. U toku su aktivnosti na pripremi tenderske dokumentacije za angažovanje konsultanta po pravilima KfW banke kao implementatora granta i ostale dokumentacije, kako bi sredstva granta bila operativna.

	dodjele sredstava za podsticanje direktnih investicija	direktnog finansijskog subvencioniranja investitora; • Povećan broj radnih mjesta; • Sprovedene aktivnosti podrške i promotivne aktivnosti za implementaciju Uredbe o podsticanju direktnih investicija	Ciljna vrijednost 2017: najmanje 3 (projektovana vrijednost bazirana je na osnovu realizovanih efekata iz Javnog oglasa 2015/ 2016) • IO: Broj ugovorima predviđenih radnih mjesta ostvarenih investicionim projektima Referentna polazna vrijednost 2016: 64 Ciljna vrijednost 2017: najmanje 158 (Broj zaposlenih je podložan promjeni u zavisnosti od broja potpisanih Ugovora o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija u 2017. g.)					za kontrolu državne pomoći, Poreska uprava, Uprava carina, CRPS, Ministarstvo pravde, Ministarstvo finansija IV: Izvještaj ME/Sekretarijat za razvojne projekte
--	---	---	--	--	--	--	--	--

STRATEŠKI CILJ 3. INOVACIJE I PREDUZETNIŠTVO

- **R3.1: Rast preduzeća kroz inovacije u okviru prioritetnih sektora**
- **R3.2: Bolja povezanost istraživanja i industrije u cilju veće inovativnosti preduzeća**
- **R3.3: Djelotvorna podrška poslovanju koja se pruža preduzećima i preduzetnicima u svim fazama poslovnog razvoja**

Broj	Planirane aktivnosti	Očekivani rezultati	Indikatori ostvarenosti -Referentna polazna vrijednost 2015 -Ostvarena vrijednost 2016 -Ciljna vrijednost u 2017	Budžet Izvor finansiranja					Nadležnost Izvor verifikacije
				Nacionalni budžet (A)	Javni sektor (B)	IPA (C)	Donatorski programi (D,E)	Privatni sektor (F)	
Podcilj 3.1: UNAPRJEĐENJE INOVACIONE EFIKASNOSTI PREDUZEĆA									

Prioriteti: • Stvaranje uslova koji će podsticati oslobađanje inovativnih potencijala preduzeća • Efikasna primjena inovacija kod preduzeća • Jačanje veza nauke i privrede									
3.1.1. Mjera: Obezbeđivanje grantova za istraživanja i razvoj i drugih oblika stimulisanja preduzeća da se bave istraživanjima i inovacijama									
Rezultat: Operativna institucionalna infrastruktura koja omogućava povezivanje nauke i privrede, kao i ostvarivanje inovativnih potencijala preduzeća									
3.1.1.1.	Unaprijediti saradnju preduzeća i nauke i stimulisati učešće preduzeća kroz program konkurentnih grantova za projekte I&R i program Centra izvrsnosti	• Unaprijeđena saradnja nauke (istraživačkih instituta, univerzitetskih jedinica) i preduzeća (poslovni sektor) kroz grantove za projekte I&R i grant za Centar izvrsnosti; Broj osnovanih start-upova, inovativnih proizvoda ili procesa, kreiranih aplikacija za patente	• IO: Broj potpisanih ugovora javnih/privatnih/partnerstava između preduzeća i istraživačkih instituta ili univerzitetskih jedinica Referentna polazna vrijednost 2014/2015: 9 formiranih partnerstava (uključujući 1 Centar izvrsnosti sa učešćem od 2 preduzeća) Ostvarena vrijednost 2016: 13 formiranih partnerstava HERIC INVO (potpisano 14 projekata (partnerstava) kroz IPA komponentu IV) Ciljna vrijednost 2017: 15 uspostavljenih partnerstava i njihova puna implementacija (1 HERIC INVO, 14 IPA IV) • IO: Broj formiranih start-upova (iz partnerstva)	800.000€ (300.000 € grant za Centar izvrsnosti i 500.000€ grantovi za projekte I&R, kroz INVO projekat)		175.198€ (IPA IV)		100.000€ (15% učešća u šemi grantova za inovacije)	Vodeća institucija: MN Ključni partneri: Centar izvrsnosti, naučno istraživačke ustanove, preduzeća IV: Izvještaj MN

			Referentna polazna vrijednost 2014/2015: 0 start-upova Ostvarena vrijednost 2016: 0 start-upova Ciljna vrijednost 2017: formiran 1 start-up IO: Broj inovativnih proizvoda, procesa ili kreiranih patenata Referentna polazna vrijednost 2014/2015: 1 zaštićen patent Ostvarena vrijednost 2016: 8 (3 inovativna proizvoda i procesa i 5 patenata) Ciljna vrijednost 2017: 3 inovativna proizvoda, procesa ili patenta IO: Broj preduzeća sa unaprijeđenim inovativnim kapacitetima Ostvarena vrijednost 2016: 0 (projekti potpisani u 2016, puna implementacija u 2017) Ciljna vrijednost 2017: 14						
3.1.1.2.	Realizovati Program za uvođenje inovacija u MSP – Vaučerske	Utvrđen i implementiran model/šema za unaprjeđenje proizvoda/usluge,	Broj aplikacija MSP Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 1 odobrena aplikacija	30.000€					Vodeća institucija: ME, MN Ključni partneri: ME

	šeme/grantovi	procesa, organizacije i marketinga Unaprijeđeni inovativni potencijali MSP	Ciljna vrijednost 2017: do 5 Broj inovacija (novi/unaprijeđeni proizvod/usluga, process, organizacija i marketing) Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0/1/0/0 Ciljna vrijednost 2017: 0/2/2/1						– Direkcija za razvoj MSP IV: Izvještaj ME/MN
3.1.2. Mjera: Promocija mehanizama energetske efikasnosti i upravljanja energijom Rezultat: Racionalno korišćenje energetske resursa u poslovanju preduzeća, na principima zaštite životne sredine, povećanje energetske efikasnosti i veće korišćenje obnovljivih izvora energije									
3.1.2.1.	Realizovati Program usklađivanja pojedinih privrednih grana sa Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine u cilju pribavljanje integrisane dozvole	Smanjen negativan efekat industrijskog zagađenja na zdravlje ljudi I smanjen stepen zagađenosti životne sredine; Povećana energetska efikasnost industrijskih postrojenja; Povećana konkurentnost preduzeća	IO: Broj izdatih IPPC dozvola Referentna polazna vrijednost 2015: 4 Ostvareno u 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 4	-					Vodeća institucija: Ministarstvo održivog razvoja i turizma Ključni partner: Privredna društva koja sup o Zakonu obavezna da dostave dokumentaciju I obezbijede dozvolu IV: Izvještaj AŽŽS/MORT
Podcilj 3.2: PROMOCIJA PREDUZETNIŠTVA I RAZVOJ MSP Prioriteti:									

• Unaprjeđenje nefinansijske podrške za razvoj preduzeća • Jačanje nefinansijske podrške usmjerene ka unaprjeđenju inovativnih performansi I razvoj novih preduzeća									
3.2.1. Mjera: Unaprjeđenje nefinansijskog modela podrške u skladu sa razvojnim I inovativnim potrebama preduzeća Rezultat: Uspostavljen unapređeni model koji obezbjeđuje uslove za pružanje integralne nefinansijske podrške u skladu sa potrebama preduzeća od lokalnog do nacionalnog nivoa									
3.2.1.1.	Obezbjedenje usluga poslovne podrške preduzećima u oblasti zaštite prava intelektualne svojine (informisanje, konsalting, promotivne kampanje)	• Organizovani seminari o podizanju svijesti o značaju zaštite prava intelektualne svojine (patenti, autorsko i srodna prava)	• IO: Broj održanih događaja/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2015: 2 događaja/50 učesnika na seminarima zaštite intelektualnih prava Ostvarena vrijednost 2016: 2 događaja/106 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 2 događaja/90 učesnika	-					Vodeće institucije: Zavod za intelektualnu svojinu (ZIS) Ključni partner: strane organizacije, Relevantne institucije iz sistema zaštite i sprovođenja prava intelektualne svojine; Univerzitetska i naučna zajednica; Preduzeća u sektoru industrije; Organizacije, pojedinačni nosioci i korisnici IV: Izvještaj ZIS
3.2.1.2.	Realizacija usluga mentorstva za preduzeća	• Unaprijeđeni kapaciteti Biznis centara za pružanje usluga mentoringa	• IO: Broj obučenih mentora	13.000€					Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP

		za preduzeća u oblasti industrije Povećan broj preduzeća koje su podržane kroz usluge mentorstva (podrška u pripremi i realizaciji razvojnih planova, uspostavljanja poslovne saradnje, podrške u dostupnosti nove tehnologije i sl.)	Referentna polazna vrijednost 2015: 14 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 5 IO: Broj preduzeća koja koriste usluge mentorstva Referentna polazna vrijednost 2015: 31 Ostvarena vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 8					Ključni partneri: Biznis centri, lokalne samouprave IV: Izveštaj ME-Direkcija za razvoj MSP
3.2.1.3.	Realizovati program obuke i savjetovanja za ključne aktere u kreiranju predloga projekata u okviru EU programa	Podignut nivo iskorišćenosti raspoloživih programa EU (H 2020 i COSME) u podsticanju razvoja inovativnih preduzeća	IO: Broj održanih obuka/Broj učesnika (predstavnika preduzeća) Referentna polazna vrijednost 2015: 2 Ostvarena vrijednost 2016: 3 obuke/83 predstavnika preduzeća (1 COSME i 2 H2020) Ciljna vrijednost 2017: 15 obuka/108 predstavnika preduzeća (2 obuke/ 20 predstavnika COSME program, 1 obuka/10 učesnika TAIEX program, 6 obuka/6 projektnih aplikacija Horizont 2020 - FWC H2020 komponenta 1; 6 radionica/po 12 učesnika komponenta 2)			299.00 0€ (IPAIV 2012-2013) H2020	5.000€ (EEN konzorcijum)	Vodeća institucija: ME, MN Ključni partneri: Direkcija za razvoj MSP, MORT, MP RR, Poslovne asocijacije IV: Izveštaji sa održanih programa obuke, liste učesnika, Izveštaj ME/MN, Izveštaj Direkcije za MSP

			IO: Broj odobrenih aplikacija u okviru programa Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 0 (1 aplikacija je predata) Ciljna vrijednost 2017: 3 aplikacije za H2020						
3.2.1.4.	Kreiranje on line baze pružaoca savjedodavnih poslovnih usluga	- Uspostavljena baza podataka - Unaprijeđenja informisanost MSP o pružiocima savjetodavnih usluga	IO: Kreirana baza/Broj pružaoca usluga Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 1 baza/100 pružaoca usluga	-					Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partneri: ME, Min. nauke, EBRD, Min. polj., IRF IV: Izvještaj ME-Direkcija za razvoj MSP
3.2.1.5.	Realizacija projekta "Mladi su budućnost Crne Gore"	Edukacija mladih o značaju preduzetništva i otpočinjanju biznisa, osnivanje novih preduzeća, povećana promocija preduzetništva u Crnoj Gori	IO: Broj mladih koji su edukovani o preduzetništvu i preduzetničkim vještinama, vještinama prodaji, marketing i PR Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat počinje sa realizacijom u 2017. godini)			182.477€			Vodeća institucija: Unija poslodavaca Crne Gore, Zavod za zapošljavanje Crne Gore IV: Izvještaj Unija poslodavaca/Zavod za zapošljavanje

			Ciljna vrijednost 2017: 100 mladih edukovanih IO: Broj osnovanih preduzeća Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat počinje sa realizacijom u 2017. godini) Ciljna vrijednost 2017: 10 osnovanih preduzeća IO: Iznos dodijeljenih grantova za nova preduzeća Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat počinje sa realizacijom u 2017. godini) Ciljna vrijednost 2017: 10.000€ IO: Broj pripremljenih video materijala o primjerima dobre prakse Referentna polazna vrijednost 2016: / (projekat počinje sa realizacijom u 2017. godini) Ciljna vrijednost 2017: pripremljeno 5 video materijala o primjerima						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

			dobre prakse kao i Vodič o otpočinjanju biznisa						
3.2.1. 6.	Obezbjedenje podrške preduzećima u cilju promovisanja domaćih resursa i stimulisanja njihovog korišćenja	Realizacija kampanje projekta vizuelnog označavanja crnogorskih proizvoda "Dobro iz Crne Gore"	IO: Broj promotivnih događaja/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: 4 događaja/76 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 5 događaja/100 učesnika					24.000€	Vodeće institucije: PKCG IV: Izvještaji PKCG
3.2.2: Mjera: Podsticanje industrijskog razvoja u ruralnim sredinama									
Rezultat: Razvoj mikro i malih preduzeća u ruralnim sredinama u prioritetnim sektorima									
3.2.2. 1.	Stvoriti uslove za diverzifikacij u ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama kroz realizaciju programa podrške (Agrobudžet, IPARD program 2014-2020)	Povećan ukupan broj i promet preduzeća/poljoprivrednih gazdinstava koja posluju u ruralnim sredinama; Povećano zapošljavanje; Smanjena depopulacija u ruralnim sredinama	IO: Broj podržanih projekata Referentna polazna vrijednost 2015: 13 projekata Ostvarena vrijednost 2016: 7 projekata Ciljna vrijednost 2017: 14 projekata	50.000€				50.000€	Vodeće institucije: MPRR Ključni partner: MORT, NTO, Poslovne asocijacije IV: Izvještaj MPRR
3.2.2. 2.	Podsticati razvoj prerade hrane u ruralnim sredinama u funkciji razvoja biznisa	- Unaprijeđena ponuda prehrambenih proizvoda sa geografskim porijeklom - Povećana zaposlenost	IO: Broj podržanih projekata Referentna polazna vrijednost 2015: 46 projekata Ostvarena vrijednost 2016: 66 projekata Ciljna vrijednost 2017: 80 projekata	200.000€				200.000€	Vodeća institucija: MPRR Ključni partneri: ME, NTO, Poslovne asocijacije

	(Agrobudžet)	Jačanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača							IV: Izvještaj MPRR
3.2.2.3.	Realizovati Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2017/2018 godinu (podrška za obogaćivanje i unapređenje ponude, znanja i vještina neophodnih za turizam, organizovanje manifestacija i dostupnosti)	- Unaprijeđena i diversifikovana turistička ponuda; - Redukovana sezonalnost destinacije	IO: Ukupan broj manifestacija u organizaciji LTO Referentna polazna vrijednost 2015/2016: 296 Ostvarena vrijednost 2016/2017: 296¹² Ciljna vrijednost 2017/2018: povećanje od maksimum 5% u odnosu na prethodni poziv 2016/2017 IO: Broj projekata kojim su odobrena sredstva Referentna polazna vrijednost 2015/2016: 56 Ostvarena vrijednost 2016/2017: 63 Ciljna vrijednost 2017/2018: povećanje od maksimum 5% u odnosu na prethodni poziv 2016/2017 IO: Iznos opredijeljenih	50.000€					Vodeća institucija: NTO i MORT Ključni partneri: privreda, lokalne TO, i dr. IV: Izvještaj MORT, NTO

¹² U pitanju broj prijavljenih manifestacija, ne i realizovanih. Izvještaj o realizovanim manifestacijama je u pripremi.

			sredstava za realizaciju Programa Referentna polazna vrijednost 2015/2016: 230.000,00€ Ostvarena vrijednost 2016/2017: 400.000,00€ Ciljna vrijednost 2017/2018: najmanje 50.000€¹³						
3.2.2.4.	Studija o potencijalima poslodavaca sa sjevera Crne Gore u dijelu razvoja zelene ekonomije	Studija o trenutnim aktivnostima poslodavaca, njihovim preferencijama te regulatornom sistemu u dijelu kreiranja povoljnog poslovnog ambijenta za razvoj zelene ekonomije u Crnoj Gori	IO: Studija sa preporukama u cilju kreiranja boljeg regulatornog okvira za podsticanje zelene ekonomije u Crnoj Gori Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: Urađena studija				7.000€ Međunarodna organizacija rada		Vodeća institucija: Unija poslodavaca Crne Gore Ključni partner: MORT, Međunarodna organizacija rada IV: Izvještaj Unije poslodavaca
3.2.2.5.	Realizacija projekta „Razvoj niskokarbonskog turizma u Crnoj Gori”	osiguravanje neophodnih uslova za dodjelu izabranog međunarodnog sertifikata, uključujući i energetske preglede	IO: Broj hotela koji su dobili međunarodni ekološki sertifikat (EU Eko znak i Travelife)				5.000€		Vodeća institucija: MORT Ključni partneri: PKCG, UNDP

¹³ Ovaj iznos će biti precizno definisan u periodu pred raspisivanje, zavisno od utvrđenih mjera koje će biti predmet javnog poziva i raspoloživih sredstava u budžetu MRT i NTO. Navedeni iznos je opredijeljen na pozicijama NTO za ovu godinu.

		- podrška transformaciji turističke ponude i jačanje međunarodne pozicije Crne Gore kao zelene destinacije; - povećanje nivoa efikasnog korištenja energije i porast „greenfield” investicija u turizmu;	Referentna polazna vrijednost 2016: 0 Ciljna vrijednost 2017: 5 hotela						IV: Izvještaji MORT
3.2.3. Mjera: Podsticanje unaprjeđenja postojećih i kreiranje novih preduzeća koji su orijentisani ka prioritetnim sektorima Rezultat: Uspostavljeni uslovi za podizanje konkurentnosti na nivou preduzeća, posebno onim preduzećima koji imaju inovativne potencijale i orijentisani su ka sektorima koje imaju potencijale rasta konkurentnosti na domaćem tržištu i povećanje izvoza									
3.2.3.1.	Podsticajne mjere za povećanje kvaliteta standarda postojećih smještajnih kapaciteta, kao i razvoj novih visoko kvalitetnih smještajnih kapaciteta	Povećanje nivoa kvaliteta usluga i poboljšanje konkurentnosti u sektoru turizma; Realizovane započete investicije u visoko-kvalitetne hotelske kapacitete; Proširena visoko-kvalitetna specifična turistička ponuda; Povećanje zaposlenosti i prihoda	IO: Povećan broj hotela sa 4 i 5 zvjezdica Referentna polazna vrijednost 2015: 125 Ostvarena vrijednost 2016: 141 Ciljna vrijednost 2017: 150 IO: Iznos opredijeljenih sredstava za subvencije dijela kamata na kredite Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Ostvarena vrijednost 2016: 50.000€ Ciljna vrijednost 2017: 50.000€	50.000€					Vodeća institucija: MORT Ključni partneri: IRFCG, bankarski sektor IV: Izvještaj Komisije za kategorizaciju ugostiteljskih objekata, MORT

3.2.3.2.	Diverzifikacija turističke ponude na Sjeveru Crne Gore	Povećanje nivoa kvaliteta usluga i poboljšanje konkurentnosti u sektoru turizma; Realizovane započete investicije u visoko-kvalitetne hotelske kapacitete; Proširena visoko-kvalitetna specifična turistička ponuda; Povećanje zaposlenosti i prihoda	IO: Broj skijališta u Crnoj Gori Referentna polazna vrijednost 2015: 5 Ostvarena vrijednost 2016: 5 Ciljna vrijednost 2017: 9 IO: Iznos opredijeljenih sredstava za finansiranje obnove postojećih i stvaranja infrastrukture na novim lokacijama namijenjenim za skijališta Referentna polazna vrijednost 2015: oko 6.4 mil € Ostvarena vrijednost 2016: 6.793.500€/rebalans u decembru: 5.663.500€ Ciljna vrijednost 2017: 10.040.000€ IO: Broj turista/noćenja na sjeveru u gradovima u kojim će se investirati u skijališta i prateće sadržaje Referentna polazna vrijednost zimska sezona 2015/2016: broj turista 14.599/broj noćenja 32.917	10.040.000€					Vodeće institucije: MORiT Ključni partneri: Ski centri, Investiciono razvojni fond Crne Gore, privatni investitori IV: Izvještaj MORiT
----------	--	---	--	-------------	--	--	--	--	--

			Ostvarena vrijednost zimska sezona 2016/2017: broj turista 8.136/broj noćenja 17.650 ¹⁴ Ciljna vrijednost zimska sezona 2017/2018: povećanje od minimum 5% u odnosu na 2016/2017 i u broju turista i u broju noćenja						
3.2.3.3.	Inovacija preduzetništva u turizmu kroz proizvodnju gastro suvenira zasnovanih na lokalnim inputima (GAS2GO) ¹⁵	- Unapređivanje inovativnih kapaciteta privrednih subjekata kroz jačanje saradnje između poslovnog i naučno istraživačkog sektora - Nastavak identifikacije i proizvodnjjenovih gastro proizvoda koji bi se ponudili tržištu, u cilju proširenja i povezivanja postojećih privrednih djelatnosti i moguće	IO: Istraživanje o stanju tržišta tradicionalnih crnogorskih proizvoda Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: urađena studija IO: Priprema priručnika o tradicionalnim crnogorskim gastro proizvodima Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: urađen priručnik			24.200 €		1.731,89 € (Privredna komora) 1.828,11 € (Univerzitet Mediterana)	Vodeća institucija: PKCG Ključni partneri: Univerzitet Mediteran – Montenegro Business School (MBS) IV: Izvještaj PKCG

¹⁴ Podaci se odnose na decembar 2016 i januar 2017.g., gdje bi statistički trebalo da se unese i februar, ali podaci još uvijek nisu obrađeni. S obzirom da su svi projekti višegodišnji, a da su neki od njih u početnoj fazi realizacije, još uvijek nije moguće kvantifikovati efekte.

¹⁵ Realizacija projekta iz **IPA sredstava** u okviru programa „Transfer znanja između sektora visokog obrazovanja, istraživanja i privrede”

		zapošljavanje nove radne snage Veći broj novih inovativnih tradicionalnih proizvoda koji se mogu koristiti kao gastrosuveniri	IO: Organizacija radionica/broj učesnika Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: 3 obuke/60 učesnika						
--	--	---	---	--	--	--	--	--	--

STRATEŠKI CILJ 4. PRISTUP TRŽIŠTU

- R4.1: Smanjen trgovinski disbalans kroz povećanje izvoza i smanjenje uvoza u prioritetnim sektorima u kojima Crna Gora ima komparativnu prednost**
- R4.2: Bolji ambijent za trgovinu kroz unaprjeđenje logistike kojom se pojednostavljaju i smanjuju troškovi međunarodnog poslovanja za izvoznike**

Broj	Planirane aktivnosti	Očekivani rezultati	Indikatori ostvarenosti -Referentna polazna vrijednost 2015 - Ostvarena vrijednost 2016 -Ciljna vrijednost 2017	Budžet Izvor finansiranja					Nadležnost Izvor verifikacije
				Nacional ni budžet (A)	Javni sekt or (B)	IP A (C)	Donators ki programi (D,E)	Privatni sektor (F)	
Podcilj 4.1: JAČANJE IZVOZNIH PERFORMANSI PREDUZEĆA U PRIORITETNIM SEKTORIMA Prioriteti: • Podizanje konkurentnosti svakog pojedinačnog preduzeća • Unaprjeđenje strukture izvoza									
4.1.1. Mjera: Unaprjeđenje koncepta organizovanosti preduzeća u klastere i jačanje povezanosti preduzeća Rezultat: Bolja informisanost i povećana organizovanost preduzeća u klastere, posebno u prioritetnim sektorima									
4.1.1.1.	Podrška razvoju klastera kroz grantove, jačanje kapaciteta za upravljanje	• Unaprijeđeno udruživanje preduzeća u	• IO: Broj podržanih klastera	100.000€					Vodeća institucija: ME

	klasterima i promocija razvoja novih klastera i uključivanje u lance vrijednosti	klaster (broj članova) kroz bespovratnu finansijsku podršku u okviru realizacije Program podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori 2017-2020. godine	Referentna polazna vrijednost 2015: 1 Ostvarena vrijednost 2016: 6 klastera Ciljna vrijednost 2017: 8 klastera IO: Vrijednost finansijske podrške Referentna polazna vrijednost 2015: 10.000€ Ostvarena vrijednost 2016: 23.687,47€ Ciljna vrijednost 2017: 100.000€						Ključni partneri: / IV: Izvještaj o realizaciji Programa
4.1.1.2.	Podrška razvoju klastera kroz jačanje kapaciteta za upravljanje klasterima i promocija razvoja novih klastera i uključivanje u lance vrijednosti	- Unaprijeđeni kapaciteti za upravljanje klasterima i osnivanje novih klastera kroz tehničku podršku (trening, radionice, konferencije, razmjena znanja i umrežavanje) - Unaprijeđeno prepoznavanje i promocija - Uspostavljena međunarodna partnerstva posredstvom raspoloživih EU programa	IO: Broj podržanih klastera kroz tehničku podršku Referentna polazna vrijednost 2015: 4 Ostvarena vrijednost 2016: 18 Ciljna vrijednost 2017: 20 klastera IO: Broj preduzeća/klastera koja su koristila raspoložive EU programe Referentna vrijednost 2015: 1 klaster aplicirao	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: UNDP IV: Izvještaj o realizaciji Programa

			Ostvarena vrijednost 2016: 1 klaster Ciljna vrijednost 2017: 1 klaster						
4.1.1.3.	Realizacija projekta "Saradnja Italije i Crne Gore za osnivanje pomorskog klastera - MaCCIM"	- Mapiranje potencijalnih preduzeća iz nautičkog sektora za program mentorstva - Obuka odabranih preduzeća kroz mentorstvo eksperata iz Italije u odabranim oblastima na osnovu potreba domaćih preduzeća - Priprema "mape puta" i zajedničke strategije za uspostavljanje pomorskog klastera	IO: Usvojena "mapa puta" za uspostavljanje pomorskog klastera Referentna polazna vrijednost 2016: / Ciljna vrijednost 2017: usvojena "mapa puta" za uspostavljanje pomorskog klastera				19.325€ (Fond CEI)	3.525€ (Privredna komora-in kind)	Vodeća institucija: PKCG Ključni partneri: Specijalna agencija Privredne komore Trsta (ARIES) i Pomorski tehnološki klaster italijanske regije Frugli Venezia Giulia (MAREFVG) IV: Izvještaj PKCG/projekta
4.1.2. Mjera: Realizacija programa podrške preduzećima za implementaciju i sertifikaciju zasnovanu na standardima Rezultat: Povećan broj preduzeća sa uvedenim potrebnim standardima i sertifikatima									
4.1.2.1.	Podsticati uvođenje i sertifikaciju sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane, kao i uključivanje poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta (Agrobudžet)	Unaprijeđen kvalitet i bezbjednost proizvoda; Poboljšana konkurentnost; Povećan broj proizvođača uključenih u	IO: Broj poljoprivrednih proizvođačkih grupa Referentna polazna vrijednost 2015: 0 Realizovana vrijednost 2016: 1	145.000€					Vodeća institucija: MPRR Ključni partneri: Monteorganica, Poslovne asocijacije

		šeme kvaliteta (organska proizvodnja, zaštita geografskih oznaka itd.); Povećan broj sertifikovanih organskih proizvođača	Ciljna vrijednost 2017: 2 IO: Broj podržanih proizvođača za sisteme upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane Referentna polazna vrijednost 2015: 4 Realizovana vrijednost 2016: 8 Ciljna vrijednost 2017: 10 IO: Broj podržanih sertifikovanih organskih proizvođača Referentna polazna vrijednost: 71 Ostvarena vrijednost 2016: 72 Ciljna vrijednost 2017: 80 IO: Broj podržanih proizvođača uključenih u šeme kvaliteta Referentna polazna vrijednost: n						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

			ova mjera uvedena 2017. godine Ciljna vrijednost 2017: 10. IO: Broj podržanih analiza kvaliteta proizvoda Referentna polazna vrijednost: nova mjera uvedena 2017. godine Ciljna vrijednost 2017: 40						
4.1.2.2.	Realizovati Program podsticanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za period 2017-2020.	Unaprijeđena implementacija međunarodnih standarda u industriji i ostalim djelatnostima kroz bespovratnu finansijsku podršku	IO: Broj podržanih preduzeća Referentna polazna vrijednost 2015: 12 Ostvarena vrijednost 2016: 9 preduzeća/instituta (30 potpisanih ugovora sa preduzećima/institutima) Ciljna vrijednost 2017: 20 IO: Vrijednost finansijske podrške	100.000€ ¹⁶					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: Akreditaciono tijelo Crne Gore, Institut za standardizaciju IV: Izvještaj o realizaciji Programa

¹⁶ Dio budžeta za 2017. godinu (60.000 EUR) biće iskorišćen za isplatu subvencija za korisnike Programa iz 2016. godine, što znači da 40.000 EUR ostaje na raspolaganju za Javni poziv u 2017. godini.

			Referentna polazna vrijednost 2015: 48.500 € Ostvarena vrijednost 2016: 21.712.97€ Ciljna vrijednost 2017: 100.000 €						
4.1.2.3.	Realizovati aktivnosti na planu FSC sertifikacije gazdovanja šumama	- Unaprijeđeno gazdovanje šumama u skladu sa FSC standardom - Praćenje lanca kontrole - Povećana konkurentnost preduzeća - Olakšan pristup Evropskim tržištima	IO: Površina sertifikovanih šuma Referentna polazna vrijednost 2015: 0 ha Ostvarena vrijednost 2016: 0 ha Ciljna vrijednost 2017: 30.000 ha sertifikovanih šuma	12.000€					Vodeća institucija: MPRR Ključni partner: Uprava za šume IV: Podaci MPRR, Uprava za šume
4.1.3. Mjera: Harmonizacija tehničkih propisa i standarda Rezultat: Donošenje tehničkih propisa i crnogorskih standarda koji su nastali preuzimanjem evropskih i međunarodnih standarda									
4.1.3.1.	Dalje jačati sistem infrastrukture kvaliteta u cilju daljeg unaprijeđenja konkurentnosti preduzeća	Uspostavljena infrastruktura u skladu sa pravilima EU i WTO Upotpunjen zakonski osnov za proizvodnju koja eliminiše barijere u trgovini	IO: Broj harmonizovanih tehničkih propisa u oblastima vezanim za industriju Referentna polazna vrijednost (zaključno sa 2015.): 123	-					Vodeća institucija: ME Ključni partneri: MOR MZ, MUP, MJU, MK, MPLJ IV: Izvještaj o sprovođenju AP Strategije slobodnog

		- Unaprijeđena konkurentnost preduzeća - Donijeti svi tehnički propisi predviđeni AP za sprovođenje Strategije slobodnog kretanja roba, za 2017. godinu	Ostvarena vrijednost 2016: 70 Ciljna vrijednost 2017: 200						kretanja roba za 2017.g.
4.1.3.2.	Prihvatanje harmonizovanih EU standarda	Potpuno prihvatanje svih harmonizovanih standarda planiranih AP za sprovođenje Strategije razvoja standardizacije za 2017. godinu	IO: Broj donijetih standarda Referentna polazna vrijednost (zaključno sa 2015.): oko 14.000 standarda Ostvarena vrijednost 2016: 2.085 Ciljna vrijednost 2017: 2.000	300.000€					Vodeća institucija: ISME Ključni partneri: ME privredna društva IV: Izvještaj o sporovođenju AP Strategije razvoja standardizacije za 2017.g.
4.1.4. Mjera: Standardizacija procedura kodifikacije i osiguranja kvaliteta proizvoda za potrebe odbrane Rezultat: Donošenje standarda odbrane koji su nastali preuzimanjem NATO standarda									
4.1.4.1.	Donošenje/preuzimanje NATO standarda za oblasti NATO kodifikacije I osiguranja kvaliteta proizvoda u sektoru	Punopravno članstvo u NATO kodifikacionom sistemu; Preuzimanje	IO: Broj donijetih AQAP standarda iz oblasti osiguranja kvaliteta proizvoda u	-					Vodeća institucija: Ministarstvo odbrane

	industrije za potrebe odbrane	svih NATO standarda za ove oblasti; Mogućnost kodifikacije originalnih crnogorskih proizvoda; Mogućnost sertifikacije menadžmenta kvaliteta kompanija namjenske industrije po NATO AQAP standardima	sektoru industrije za potrebe odbrane Referentna polazna vrijednost 2015: 2 standarda za oblast kodifikacije Ostvarena vrijednost 2016: 3 standarda za oblast kodifikacije Ciljna vrijednost 2017: 4 AQAP standarda za oblast osiguranja kvaliteta						Ključni partneri: Zainteresovane kompanije
4.1.5. Mjera: Podrška za internacionalizaciju preduzeća i njihovog poslovanja na stranom tržištu Rezultat: Jačanje izvoznih performansi preduzeća i njihova uključenost na tržište regiona i EU									
4.1.5.1.	Podsticati internacionalizaciju domaćih preduzeća kroz pružanje informacija, organizaciju poslovnih susreta, sajмова, misije za razvoj kroz aktivnosti EEN mreže	- Povećana spremnost za izvoz preduzeća i povećana internacionalizacija preduzeća kroz učešće na poslovnim susretima, sajmovima i misijama za razvoj - Unaprijeđena saradnja preduzeća na međunarodnom nivou	IO: Broj preduzeća kojima su pružene informacije o izvoznim tržištima i mogućnostima za međunarodnu saradnju Referentna polazna vrijednost 2015: 50 Ostvarena vrijednost 2016: 86 Ciljna vrijednost 2017: 80				5.500€		Vodeća institucija: ME-Direkcija za razvoj MSP Ključni partner: Članovi EEN Konzorcijuma IV: Izvještaj ME-Direkcija za razvoj MSP

			IO: Broj učesnika/preduzeća koja su učestvovala na događajima Referentna polazna vrijednost 2015: 50 Ostvarena vrijednost 2016: 260 Ciljna vrijednost 2017: 200 IO: Broj preduzeća koja su uspostavila poslovnu saradnju Referentna polazna vrijednost 2015: 6 Referentna polazna vrijednost 2016: 8 Ciljna vrijednost 2017: 10						
4.1.5.2.	Realizacija aktivnosti nefinansijske podrške sektoru MSP na planu unaprjeđenja konkurentnosti	- Organizacija posebnih događaja na planu unaprjeđenja poslovnog ambijenta i konkurentnosti - Pomoć u uspostavljanju poslovne saradnje između crnogorskih i stranih	IO: Organizacija poslovnih foruma i B2B sastanaka Referentna polazna vrijednost 2016: 10 poslovnih foruma/525 učesnika Ciljna vrijednost 2017: 10 poslovnih foruma/500 učesnika				27.733€ (Fond COSME (EU))	19.000€ (Privredna komora - in kind osoblje)	Vodeće institucije: PKCG (u dijelu svoje nadležnosti kroz partnerstvo u EEN konzorcijum) IV: Izvještaj PKCG

		preduzeća i pronalaženju partnera za pripremu projektnih predloga za različite programme podrške • Informisanje o pravnim aspektima i poslovnim regulativama u EU, informacije o programima podrške, zakonodavstvu i rezultatima istraživanja koji se odnose na inovacije, posredničke usluge u transferu tehnologije i znanja							
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--